

MBULI INOGILE YANDIKIGWE NA MASAYO Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Masayo, ni chimwe mwa vitabu vine muna Dilagano da Sambu kuwa vosimulila ugima wa Yesu Chilisito. Vitabu vino vose vine votangigwa “Mbuli Inogile.” Vitabu ivo vandikigwa viyadanganike Yesu. Vandikigwa na Masayo na Maliki na Luka na Yohana. Wasomi hawavimanyile haswa viya lusita Mbuli Inogile ya Masayo viyandikigwe, mbali yodahika mwaka 60 kwandusila viyelekigwe Yesu. Iviya hanhu hohandikiligwe hahamanyika, mbali wengi wogesa yandikiligwa muna isi ya Palesitina yodahika muna dibululu da Yelusalemu.

Mwandikaji ni Masayo, kakala msola kodi yang'ali Yesu hanamtanga kuwa mwanahina wake. Iviya kakala kamanyika kwa zina da Lawi. Masayo kakala mwa iwaja watumigwa longo na waidi na kandika kwa lungilo lwa wasomaji wa Chiyahudi. Ino yodahika kuwoneka funhula funhula kwa mabwelelo ya Lagano da Umwaka yoyofosa 60. Lungilo da Masayo ni kolagusa kuwa Yesu kakala Chilisito Mkombola yoyasaguligwe na Mulungu yoyakalile kaloteligwa. Iviya Masayo kandika mengi kusionhela Ufalume wa Mulungu. Wayahudi wahuwila kuwa Chilisito Mkombola yawe mfalume wa isi. Mbali Masayo kaiteganya ng'hani kulonga kusionhela ufalume wa Mulungu

ni wa chimuhe.

Mbuli Inogile yandikigwe na Masayo ni chitabu chinogile cha kwandusa Lagano da Sambu kwaviya yose yana mabwelelo yake kulawa Lagano da Umwaka. Yolumbiliza Malagano mairi. Wasomi iviya wagesa kuwa Masayo yodahika kakala kogeza kwiga mwandiko wa vitabu vitano va Musa vovikwandusa Lagano da Umwaka. Mapetelo ya Yesu muna ulugongo viilagusigwa muna sula ya 5-7 yodahika kulinganyizigwa na Mulungu viyamwing'hile malagilizo Musa muna Dilagano da Umwaka.

Yeliumo

Masayo kokwandusa Mbuli Inogile kwa kusumulila kusunhela kwelekigwa kwa Yesu Chilisito na mwanduso wa sang'hano yake muna isula ya 1-4.

Kaidi Masayo kosumulila sang'hano ya Yesu na mafundizo yake muna isula ya 5-25.

Kuuhelelo Masayo kogotola kusunhela usang'hano na ifa na uzilibuko wake Yesu muna isula ya 26-28.

Welesi wa Yesu Chilisito (Luka 3:23-38)

¹ Chitabu cha welesi wa Yesu Chilisito, mzikulu wa Daudi, mzikulu wa Bulahimu.

² Bulahimu kamweleka Isaka, Isaka kamweleka Yakobo, Yakobo kamweleka Yuda, na wandugu zake. ³ Yuda kamweleka Pelesi na Zela, mami yawo yotangigwa Tamali, Pelesi kamweleka Esilomu, Esilomu kamweleka Alamu, ⁴ Alamu kamweleka Aminadabu, Aminadabu kamweleka Nashoni, Nashoni kamweleka Salimoni,

⁵ Salimoni kamweleka Boazi mami yake Boazi yotangigwa Lahabu, Boazi kamweleka Obedi mami yake Obedi yotangigwa Lusu, Obedi kamweleka Yese.

⁶ Yese kamweleka Mfalume Daudi, Mfalume Daudi kamweleka Solomoni, mami yake niiyo yoyakalile muke wa Uliya. ⁷ Solomoni kamweleka Lehoboamu, Lehoboamu kamweleka Abiya, Abiya kamweleka Asa. ⁸ Asa kamweleka Yehoshafati, Yehoshafati kamweleka Yolamu, na Yolamu kamweleka Uzia, ⁹ Uzia kamweleka Yoshamu, Yoshamu kamweleka Ahazi, Ahazi kamweleka Hezekiya. ¹⁰ Hezekia kamweleka Manase, Manase kamweleka Amoni, Amoni kamweleka Yosia. ¹¹ Yosia kamweleka Yekoniya, na wawo wandugu zake viikalile uhami wa kugaligwa kwiisi itangigwe Babeli.

¹² Viomalile uhami wa Babeli, Yekonia kamweleka Shealitieli, Shealitieli kamweleka Zelubabeli. ¹³ Zelubabeli kamweleka Abihudi, Abihudi kamweleka Eliyakimu, Eliyakimu kamweleka Azoli, ¹⁴ Azoli kamweleka Sadoki, Sadoki kamweleka Akimu, Akimu kamweleka Eliudi. ¹⁵ Eliudi kamweleka Eliyazali, Eliyazali kamweleka Matani, Matani kamweleka Yakobo, ¹⁶ Yakobo kamweleka Yosefu, mhale wa Maliya, mami yake Yesu yoyatangigwe Chilisito Mkombola.

¹⁷ Zikala nyelesi longo na nne kulawa Bulahimu mbaka viifikile Daudi, welesi longo na nne kulawa Daudi mbaka uhami wa Babeli, na welesi longo na nne kulawa uhami wa Babeli mbaka viifikile kwelekigwa kwa Chilisito.

*Kwelekigwa kwa Yesu Chilisito
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Kwelekigwa kwake Yesu Chilisito Mulopozi kukala vino, Maliya mami yake viyakalile yafudikiligwe na Yosefu, wang'hali hawanaibandama, Maliya kawonigwa kana wimo kwa udahi wa Muhe Yelile. ¹⁹ Kwaviya Yosefu mwenyewo kakala munhu goya, mbali halondile bule kumwing'ha chinyala Maliya muumwingi, ivo kalamula kuubena ufudikilwa chinyelenyele. ²⁰ Viyakalile yogesa yayo, msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila muna zinzozizi, kamulongela, “Weye Yosefu, welesi wa Daudi, sekeudumbe kumsola Maliya yawe muke wako, kwaviya kana wimo kwa Muhe Yelile, ²¹ nayo kezaibasula mwana wa chilume. Na weye kwizamtanga zina jake Yesu, kwaviya kezawalopola wanhu kulawa muna uuhasanyi.”

²² Yayo yose yalawilila yapate kufika yaja yalongigwe na Mndewa kufosela mulotezi wake kuwa kweli.

²³ “Lola, mhambe kezakuwa na wimo, nayo kezaibasula na mwana wa chilume, na mwana iyo kezatangigwa Imanueli,” fambulo jake, “Mulungu kahamwe na cheye.”

²⁴ Yosefu viyalamuke muna zinhongo, kamsola Maliya fana viya msenga wa kuulanga wa Mndewa viyamulongele yatende. ²⁵ Mbali hawaibandame bule mbaka Maliya vyaibasule mwana wa chilume. Na Yosefu kamwing'ha zina Yesu.

2

Nyamiloto ubanzi wa ulawilo wa zuwa

¹ Yesu kavumbuka muna dibululu da Betelehemu muna isi ya Yudeya, chipindi Helode viyakalile mfalume. Lusita ulo nyamiloto wa nhondo wafika Yelusalemu kulawa ulawilo wa zuwa, ² wauza, “Kakulihi mwana wa chilume yelekwe yondayawe mfalume wa Wayahudi? Kwaviya chiiwona nhondo yake ima ubanzi wa ulawilo wa zuwa, na cheye chiza kumtosela.”

³ Mfalume Helode vياهوlike ivo, kengilwa na luholoji hamwe na wanhu wose wa Yelusalemu. ⁴ Kawatanga hamwe wakulu wa nhambiko na wafundiza Malagilizo, kawauza, “Vino Chilisito Mkombola kezakwelekigwa kulihi?”

⁵ Wamwidika, “Betelehemu muna isi ya Yudeya. Kwaviya niivo viyandikigwe na mulotezi wa Mulungu.

⁶ ‘Weye Betelehemu uli muna isi ya Yudeya, huli mdodo bule muna iwalangulizi wa Yuda. Kwaviya kezalawa munhu yondayawadime wanhu wangu wa Isilaeli.’ ”

⁷ Maabaho Helode kawatanga waja nyamiloto wa nhondo chinyelenyele waiting’hane, kalonda yavimanye siku nhondo ija viiwalawilile.

⁸ Kawatuma Betelehemu, kawalongela, “Hiteni mukamzahile imwana vinogile. Muhamvika, izoni munilongele muladi na niye nimtosele.”

⁹ Nawo viwakomeleze kumtegeleza mfalume, wasegela, na nhondo yowaiwone ubanzi wa ulawilo wa zuwa iwalongolela mbaka viimile uchanyha ya hanhu hayelekigwe imwana ija. ¹⁰ Viwaiwone inhondo iyo, wadeng’helela ng’hani. ¹¹ Wengila mnyumba, wamuwona imwana hamwe na mami yake

Maliya, wamtumbalila mavindi na wamtosela. Wafungula ngama zawo muna ivibindo na wamwing'ha imwana ndolendole zawo, tunu na zahabu, na mavumba, hamwe na dawa inogile yoitangigwa manemane.

¹² Maabaho wabwela kuna isi iyo kwa nzila imwenga, kwaviya Mulungu kawazuma muna zinzosi sekewabwele kwa Helode.

Kukimbilila Misili

¹³ Viwasegele, msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila Yosefu muna zinzosi, kamulongela, “Helode kololela kumkoma imwana. Ivo inuka na umsole imwana na mami yake mukimbilile muna isi ya Misili. Kaleni uko mbaka vondanimulongeleni musegele.”

¹⁴ Yosefu kalamuka na kamsola imwana na mami yake, kasegela ichilo icho, kahita Misili.

¹⁵ Kakala uko mbaka Helode viyadanganike. Itendeka fana viya imbuli yoyalongile Mndewa kwa kufosela mulotezi wake kuwa kweli, “Nimtanga mwanangu kulawa Misili.”

Kukomigwa kwa iwana

¹⁶ Helode viyavimanyile kuwa waja nyamiloto wa nhondo wowalawile ubanzi wa ulawilo wa zuwa wamvwizila, kengilwa na ludoko ng'hani. Ivo kalava lagilizo kuwa wana wose umo Betelehemu wakalile na miyaka midi na kubwela hasi wakomigwe, kulawa lusita luja waja nyamiloto wa nhondo viwalongile inhondo viiwoneke.

¹⁷ Ivo chiya chiyalongile mulotezi wa Mulungu Yelemiya chitimiya, ¹⁸ “Dizi dihulikika uko Lama, zindilo na lusoyoyo ng'hani.

Laheli kowalilila wanage,
nayo kolema kunyamazigwa,
kwaviya wadanganika.”

Kubwela kulawa Misili

¹⁹ Helode viyadanganike, msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila Yosefu muna zinzosi uko Misili. ²⁰ Kamulongela, “Lamka, umsole imwana na mami yake mubwele kuna isi ya Isilaeli, kwaviya waja wagezile kumkoma imwana wadanganika.” ²¹ Yosefu kalamka, kamsola imwana na mami yake wabwela muna isi ya Isilaeli.

²² Mbali Yosefu viyahulike kuwa Alikelao kamuhazi tati yake Helode mfalume wa Yudeya, kadumba kuhita uko kwaviya kazumigwa muna zinzosi. Kahita kuna umkowa wa Galilaya. ²³ Kahita na kukala muna dibululu ditangigwe Nazaleti. Ivo chiya chilongigwe na walotezi wa Mulungu chitimiya, “Kezatangigwa Mnazalayo.”

3

Yohana Mbatizi kowapetela wanhu

(Maliki 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

¹ Muna zisiku izo, Yohana Mbatizi keza muna dibwilingu da Yudeya, kandusa kuwapetela wanhu. ² Kalonga, “Lekeni uhasanyi wenu, kwaviya Ufalume wa kuulanga wahabehi!”

³ Yohana niyo yaloteligwe na mulotezi wa Mulungu Isaya viyalongile,
“Dizi da munhu dotanga kudibwilingu,
‘Sasaleni nzila ya Mndewa,
mgoloseleni nzila yake yafose!’ ”

⁴ Viwalo viyawale Yohana vikala visonigwa na mazoya ya mnyama yotangigwa ngamiya, na mchigudi kayawala mkwiji wa mbende. Ndiya yake ikala nzige na uki wa mwiimbago. ⁵ Wanhu wamwizila Yohana kulawa Yelusalemu, na kulawa muna isi ya Yudeya, na kulawa muna iisi yili habehi na lwanda lwa Yolodani. ⁶ Watogola kuleka uhasanyi wawo, nayo Yohana kawabatiza muna ulwanda lwa Yolodani.

⁷ Yohana viyawawonile Mafalisayo na Masadukayo wengi wokwiza kumwake kubatizigwa, kawalongela, “Mweye mazoka! Yelihi yawalongele mwodaha kugwaza nhaguso ya Mulungu iyo ikwiza? ⁸ Mutende vinhu viya vilagusa kuwa muleka uhasanyi wenu. ⁹ Sekemugese kuwa mwodaha kuikimbila nhaguso kwa kulonga kuwa Bulahimu ni wasaho yenu. Nomulongelani kweli, Mulungu kodaha kuyasola mabwe yano na kuyatenda yawe welesi wa Bulahimu! ¹⁰ Nhemo ikigwa imala muna yamazizi kukanha mibiki, ivo chila mbiki uja hawima matunda yanogile wizakanhigwa na kwasigwa muumoto. ¹¹ Niye nowabatiza mweye kwa mazi kulagusa kuwa musamha uhasanyi wenu. Mbali munhu yokwiza kuchisogo changu kezawabatiza kwa Muhe Yelile na moto. Iyo ni mkulu kufosa niye. Niye sifaya bule hata kupapa vilatu vake. ¹² Kana lungu lwake lwa kubetela muna yamakono. Kezaduganya ngano na kuika muna mudidungu, mbali kezailunguza imhumba muna umoto hauzimika bule.”

*Yesu kobatizigwa
(Maliki 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ Siku izo Yesu kalawa kuna umkowa wa Galilaya na kuhita Yolodani kubatizigwa na Yohana. ¹⁴ Mbali Yohana kalonda kumulema Yesu, kamulongela, “Niye nolonda kubatizigwa na weye, vilihi weye kokwiza kumwangu nikubatize?”

¹⁵ Yesu kamulongela, “Ivino sambi nolonda utogole. Kwaviya niivo viilondeka kuyafikiza yaja yose yoyolonda Mulungu.” Maabaho Yohana katogola.

¹⁶ Bahobaho Yesu viyabatizigwe, kalawa muna yamazi. Maabaho ulanga umgubukila, kamuwona Muhe wa Mulungu kohulumuka fana nziwa, komwizila mchanya yake. ¹⁷ Maabaho dizi dilonga kulawa kuulanga, “Ino niiyo Mwanangu, inyachende wangu, ininogeligwe nayo.”

4

Yesu kogezigwa

(Maliki 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Maabaho Muhe wa Mulungu kamulongoza Yesu mbaka kuna ichuwala muladi yagezigwe na Mwihi. ² Kafunga kuja zifika siku malongo mane, imisi na ichilo. Kuuhelelo, Yesu kawona nzala. ³ Maabaho Mwihi kamwizila Yesu, kamulongela, “One weye wahawa Mwana wa Mulungu, yalongele yamabwe yano yagaluke magate.”

⁴ Mbali Yesu kamwidika, “Yandikigwa muna Yamaandiko Yelile,
‘Munhu hadaha kuwa ngima bule kwa gate muhala,

mbali kwa chila mbuli yoilawa muna umulomo wa Mulungu.’ ”

⁵ Maabaho Mwihi kamsola Yesu, kamgala mbaka Yelusalemu, kuna dibululu jelile na kumwika kuichisuwili cha Ikaye ya Mulungu.

⁶ Kamulongela, “One weye ni Mwana wa Mulungu, ibwanhe hasi, kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga,

‘Mulungu kezawalagiliza wasenga wake wa kuulanga,

nawo wezakusola na makono yawo

muladi sekeuikwale muna idibwe.’ ”

⁷ Yesu kamwidika, “Iviya Yamaandiko Yelile yolonga,

‘Sekeumgeze Mndewa Mulungu wako.’ ”

⁸ Maabaho Mwihi kamsola Yesu wahita kuchanyha kuna ulugongo lutali kuna uludonho, kamulagusa falume zose muna isi na utunhizo wake wose.

⁹ Maabaho kamulongela, “Yano yose nizakwing’ha, one muhala uhanitumbalila mavindi na kunitosela.”

¹⁰ Yesu kamulongela, “Segela hano hamwangu, weye Lufyende! Kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga, ‘Umtosele Mndewa Mulungu wako, na umsang’hanile yeye muhala!’ ”

¹¹ Maabaho Mwihi kamuleka Yesu, kasegela, na wasenga wa kuulanga wa Mndewa weza na kumsang’hanila.

Yesu kokwandusa sang’hano yake kuna mkowa wa Galilaya

(Maliki 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Yesu viyahulike kuwa Yohana kagumigwa muna ichifungo, kasegela kahita kuna umkowa

wa Galilaya ¹³ Hakalile Nazaleti, mbali kahita kukala Kapelinaumu, isi yili mumgwazogwazo mwa lamba da Galilaya, muna isi ya Zabuloni na Nafutali. ¹⁴ Chino chitendeka muladi chiya chiyalongile mulotezi wa Mulungu Isaya chiwe kweli,

¹⁵ “Isi ya Zabuloni na isi ya Nafutali, inzila ya kuhitila kuna ibahali, kuna umwambu wa ulwanda Iwa Yolodani, Galilaya, isi ya wanhu weli siyo Wayahudi!

¹⁶ Wanhu wakalile muna diziza, wezawona bung'hulo, waja wokala muna isi ya ziza da ifa, bung'hulo dizawamwemwesela.”

¹⁷ Kulawa lusita ulo, Yesu kandusa kuwapetela wanhu usenga wake, “Lekeni uhasanyi wenu, kwaviya Ufalume wa Kuulanga wa habehi.”

*Yesu kowatanga wavula somba wane
(Maliki 1:16-20; Luka 5:1-11)*

¹⁸ Yesu viyakalile yogenda mumgwazogwazo mwa lamba da Galilaya, kawawona ndugu waidi wavula somba, Saimoni yotangigwa Petili na ndugu yake Andeleya. Ndugu wawo waidi wakala wovula somba kwa lwavu. ¹⁹ Yesu kawalongela, “Nisondeleleni, nizawafundizani kuwavuwa wanhu.” ²⁰ Bahobaho wazileka nyavu zawo na wamsondelela.

²¹ Viyagendelele kuulongozi chidogo, kawawona ndugu wamwenga, Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo, wose wakala mgati mwiingalawa na tati yawo Zebedayo, wozitenda goya nyavu zawo. Yesu kawatanga. ²² Bahobaho

waileka ingalawa na tati yawo, wamsondelela Yesu.

Yesu kofunda, kopeta Mbuli Inogile, na kohonya (Luka 6:17-19)

²³ Yesu kazunguluka Galilaya yose, kafundiza muna zikaye zose za kutosela, kawapetela wanhu Mbuli Inogile ya Ufalume wa Mulungu na kuwahonya wanhu wenye mitamu mbasakanyo na wolumwa. ²⁴ Mbuli za Yesu zenela muna isi yose ya Siliya, ivo wanhu wamgalila watamu wose, wougula utamu wowose, waja wogaya, weli na vinyamkela, weli na vichala na waja waholole, nayo kawahonya. ²⁵ Lung'husesa lukulu lwa wanhu lumuwinsa Yesu kulawa isi ya Galilaya, zisi za Dekapoli, Yelusalemu, Yudeya na isi yili kuumwambu wa lwanda lwa Yolodani.

5

Yesu kowafundiza wanhu kuna ulugongo

¹ Yesu kaluwona lung'husesa lukulu lwa wanhu na kakwela kuna ulugongo, uko kakala hasi. Wanahina wake wamuhitila, ² nayo kandusa kuwafundiza.

Deng'ho da kweli (Luka 6:20-23)

³ “Wamweda waja ngayengaye wa muhe, kwaviya Ufalume wa kuulanga ni wawo!

⁴ Wamweda waja weli na usungu, kwaviya wezanyamazigwa.

⁵ Wamweda waja weli wahole, kwaviya Mulungu kezawatenda wawe wahazi wa isi.

6 Wamweda waja weli na nzala na ng'hilu ya kutenda yoyomnogeta Mulungu, kwaviya Mulungu kezawegutiza.

7 Wamweda waja weli na ubazi, kwaviya Mulungu kezawawonela ubazi.

8 Wamweda waja weli na moyo unogile, kwaviya wawo wezamuwona Mulungu!

9 Wamweda waja woibenela vibiki, kwaviya wezatangigwa wana wa Mulungu!

10 Wamweda waja wogazigwa kwa ichimu cha yoyolonda Mulungu, kwaviya Ufalume wa kuulanga ni wawo!

11 Mumweda mweye wanhu wahamuligani na kungazani na kulongigwa vihile kwa usungu

kwaviya mwawanahina wangu.

12 Sekeleleni na mudeng'helele kwaviya gweko jenu ni kulu kuulanga, ivo niivo vovagazigwe walotezi wa umwaka fana mweye.

Munyu na bung'hulo
(*Maliki 9:50; Luka 14:34-35*)

13 “Mweye mulinga fana munyu wa isi, munyu wahagiza umunyu wake, kwizagama choni mbaka ukolele kaidi? Haufaya chochose bule, ivo wokwasigwa kunze na wanhu woubojoga.

14 “Mweye mulinga fana bung'hulo da isi yose. Bululu dihazengigwa kuna ulugongo hadidaha bule kuifisa. 15 Habule munhu yobwinha chitasa na kuchigubika na debe, mbali wochika hana ichingolobweda, nacho chowamwemwesa wanhu wose weli muna ichiheleto. 16 Iviya na

mweye bung'hulo jenu dimuli najo haulongozi ha wanhu, nawo waziwone sang'hano zenu muladi wamwing'he ukulu Tati yenu yeli kuulanga.

Yesu kofundiza kusionhela Malagilizo

¹⁷ “Sekemugese kuwa niza kuyasegeza Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa hebu mbuli za Walotezi wa Mulungu. Sizile kuyasegeza bule, mbali niza kuyatimiza. ¹⁸ Nowalongela ukweli, mbaka ulanga na isi vondavisegele, habule hata mbuli ndodo ng'hani muna Malagilizo yondaisegezigwe, mbaka yose yatimiye. ¹⁹ Munhu wowose ija yondayabene lagilizo dimwe da yaja yamadodo, na kuwafundiza wanhu ivo, kezatangigwa mdodo ng'hani muna ufalume wa kuulanga, mbali yondayatende na kuzifunza, iyo kezatangigwa mkulu muna ufalume wa kuulanga. ²⁰ Nowalongelani kweli, one hamutogoligwe munoga haulongozi wa Mulungu kuwafosa wafundiza Malagilizo na Mafalisayo, hamwizakwingila bule muna Ufalume wa kuulanga.

Mafundizo kwa mbuli ya ludoko

(Luka 12:57-59)

²¹ “Muwahulika wanhu wa umwaka viwalongiligwe, ‘Sekemukome, na munhu yondayakome kezakomigwa.’ ²² Mbali niye nowalongela, munhu wowose ija yondayamwihile ndugu yake, iyo yatagusigwe, iviya yondayamzehe ndugu yake yagaligwe kudilundo, na yondayamtange ndugu wa munhu ‘mbozi,’ kofaya yengile jehanamu ya

moto. ²³ Ivo one wahamulavila Mulungu wako nhambiko hana ichilingo cha kutambikila na kuno kukumbuka kuwa ndugu yako kana mbuli na weye. ²⁴ Wiileke nhosa yako baho hana ichilingo na weye hita kwa ndugu yako yeli na mbuli na weye na mukailamule mbuli yenu, maabaho ubwele ukailave nhosa yako.

²⁵ “Wiilumbe na msitaki wako cha himahima, mung'hali muna inzila kuhita kuchitala. Bule ivo msitaka wako kezakugala kwa msemi na msemi keza kugala kwa mkalizi, maabaho na weye kwizafungigwa muna ichifungo.

²⁶ “Nokulongela kweli, hwizalawa umo bule mbaka ulihe sente ya uhelelo.

Mafundizo yoyolemesa uzinzi

²⁷ “Muhulika wanhu viwalongiligwe, ‘Sekemuwe wagoni.’ ²⁸ Mbali niye nowalongela munhu yoyose ija yondayamulole muke, na kuno komulonda, iyo kagona nayo muumoyo wake. ²⁹ Ziso jako da ukulume dihakutenda utende uhasanyi, ding'ole na ujase kutali na weye, kwaviya muhavu kumwako weye kwagiza chinhu chochose chili mulukuli lwako, kufosa lukuli lose kwasigwa muumoto wa jehanamu. ³⁰ Mkono wako wa ukulume wahakutenda utende uhasanyi, ukanhe na uwase kutali, kumwako weye vinoga kwagiza chinhu chimwe chili mulukuli lwako, sembuse lukuli lose, lwasigwe muna umoto wa jehanamu.

Mafundizo yoyolemesa kuyasa (Masayo 19:9; Maliki 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “Iviya muhulika wanhu viwalongeligwe, ‘Munhu wowose ija yodayamwase muke wake na yamwing’he chibuwa cha nyasa.’ ³² Mbali lelo niye nowalongela, munhu wowose yomwasa muke wake na yodayamwing’he chibuwa cha nyasa kwaviya muke iyo katenda uzinzi, munhu iyo komtenda imuke yawe mzinzi. Iviya mulume yodayamsole muke yeng’higwe chibuwa cha nyasa, iyo nayo kotenda uzinzi.

Mafundizo yoyolemesa kwiilaha

³³ “Iviya muhulika wanhu wa umwaka viwalongiligwe, ‘Sekeubele viya viuilahile, yolondeka ufikize kwiilaha kwako kwa Mndewa.’ ³⁴ Mbali niye nowalongela, ‘Sekemwiilaha kwa ulanga, kwaviya icho ni chigoda cha chifalume cha Mulungu,’ ³⁵ wala kwa isi, kwaviya baho ni hanhu ha Mulungu ha kwikila magulu yake, wala kwa Yelusalemu, kwaviya ijo ni bululu da Mfalume Mkulu. ³⁶ Wala sekewiilaha kwa ditwi jako, kwaviya hudaha kulutenda hata luvili lumwe luwe luzelu hebu lutitu. ³⁷ Mwahalonga, ‘Wona,’ iwe ‘Wona’ na mwahalonga ‘Bule,’ iwe ‘Bule.’ Kwaviya yodayafose yayo yolawa kwa Mwihhi.

*Mafundizo yoyolemesa kuilihiliza yehile
(Luka 6:29-30)*

³⁸ “Muhulika ilongigwa, ‘Ziso kwa ziso, na zino kwa zino.’ ³⁹ Mbali lelo niye nowalongela, sekemwiibwelezele na iyo munhu yehile. One munhu yahakutowa kanza da kulume, iviya mulekelele yakutowe kanza da kumoso. ⁴⁰ Na one munhu yahalonda kukugala kuna ichtala muladi yasole shati jako, iviya mulekelele yasole

na dikoti jako. ⁴¹ Na one munhu yahakulanguliza umgalile mzigo wake kwa utali wa maili imwe, ngalile utali wa maili mbili. ⁴² Na one munhu yoyose yahakupula chinhu, mwing'he, iviya munhu yolonda kukwazima chinhu chochose, sekeuleme kumwing'ha.

*Kuwalonda wehi
(Luka 6:27-28, 32-36)*

⁴³ “Muhulika kuwa ilongigwa, ‘Mulonde mkaya miyago, na umwihile mwihi wako.’ ⁴⁴ Mbali lelo niye nowalongela, walondeni wehi wenu na muwatosele waja wowabamanya mweye. ⁴⁵ Muhatenda vino, mwizakuwa wana wa Tati yenu yeli kuulanga. Kwaviya kowabung'hulila zuwa jake wanhu wehile na wanogile, na mvula yake kwa wanhu wanogile na wanhu wehile. ⁴⁶ Kwaviya mwahawalonda wanhu waja womulondani muhala mweye, mwizahokela chinhu chilihi chinogile? Hata wasola kodi wotenda ivo! ⁴⁷ Iviya mwahawalamsa mbwiya zenu, hamtenda mbuli ya chilozo bule? Mbaka wanhu hawamanyile Mulungu wotenda ivo! ⁴⁸ Mganganamale fana viya Tati yenu wa kuulanga viyeli mtimilifu.

6

Mafundizo kwa mbuli ya kutenda yanogile

¹ “Muteganye sekemusang'hane yanogile haulongozi ha wanhu, muladi mudahe kutogoligwa na wawo. Muvimanye mwahasang'hana mbuli zifanile izo, hamwizadaha kwing'higwa gweko na Tati yenu yeli kuulanga. ² Hamala baho

vondamumwing'he yelibule chinhu, sekemutowe mhalati, fana viya wadelenya viwosang'hana muna zikaye za kutosela na muna zinzila, muladi wadahe kuhishimigwa na wanhu. Nowalongeleni kweli wawo wamala kuhokela gweko jawo. ³ Mbali weye one wahamwing'ha chinhu munhu yeli bule, hata mbwiya wako wa habehi sekeyavimanye chiya chiutendile. ⁴ Ivo iyo izakuwa nhosa yako ya chinyele, na Tata yowona yafisike, kezakugweka.

*Mafundizo kwa mbuli ya kutosa
(Luka 11:2-4)*

⁵ “Mwahatosa, sekemuwe fana viya wadelenya! Wawo wolonda kwima na kutosa muna zikaye za kutosela na muna zinzila mhanda muladi wanhu wawalole. Nowalongela kweli, wawo wahokela wamala gweko jawo. ⁶ Mbali wahatosa, ingila muna ichiheleto chako, hinda lwivi lwako na utose kwa Tati yako, hawoneka. Tati yako yowona chiya chiutenda chinyele, kezakugweka.

⁷ “Mwahatosa, muleke kulonga chakachaka fana viwotenda wanhu hawammanyile Mulungu, wowogesa kuwa milungu yawo yowahulika kwaviya nhambiko zawo nhali. ⁸ Sekemulinge fana wawo. Tati yenu kavimanya kamala yaja yomulonda mung'hali hamunampula. ⁹ Mbali mweye toseni vino, ‘Tati yetu wa kuulanga, zina jako ditunhizigwe, ¹⁰ Ufalume wako wize, jojose diulonda udisang'hane, hano hana iisi, fana viya viusang'hana uko kuulanga.

¹¹ Uching'he diyelo ndiya yetu. ¹² Uchilekelele ubananzi wetu uja uchitendile,

fana cheye vichiwalekelele wamwenga wowachihasanya. ¹³ Sekeuchigume muna yamagezo,

mbali uchikombole na ija mwihii,
kwaviya ufalume wako una ludabwa, na utunhizo wa siku zose.'

¹⁴ "Kwaviya one mwahawalekelela wamwenga uhasanyi wowamtendeleni, Tati yenu yeli kuulanga kezawalekela na mweye. ¹⁵ Mbali one hamuwalekele wanhu wihi wawo, iviya Tati yenu yeli kuulanga hezamulekeleleni uhasanyi womutendile.

Mafundizo kwa mbuli ya kufunga kuja

¹⁶ "Muhafunga, sekemuwe fana wadelenya wowokwesa ng'hombali zawo fana wana usungu muladi wawoneke kuwa wafunga. Nowalongela kweli wahokela gweko jawo wamala. ¹⁷ Mbali weye wahafunga kuja, ibobode mavuta mditwi jako na unawe chihanga chako. ¹⁸ Muladi wanhu wamwenga sekewavimanye kuwa weye kufunga kuja, Tati yako muhala yeli hawoneka kezavimanya. Na Tati yako yoyawona yaja youyatenda kwa chinyele, kezakugweka.

Ngama za kuulanga (Luka 12:33-34)

¹⁹ "Sekemwike ngama zenu hano hana iisi, bule ivo sondo wezazibananga, na wabavi wobomola na kubawa. ²⁰ Mbali mweye mwiikile ngama kuulanga, uko sondo na ukanga havidaha bule kuzibananga, na wabavi hawadaha kubena na kubawa. ²¹ Kwaviya haili ngama yako baho heli moyo wako.

Bung'hulo da lukuli
(Luka 11:34-36)

²² “Bung'hulo da lukuli lwako ni ziso. One meso yako yahanoga, lukuli lwako lose luza-kala muna dibung'hulo. ²³ Mbali ziso jako dihabanangika, lukuli lose lwizakuwa mudiziza. Ivo fana bung'hulo dili mgati mmwako da ziza, diza-kuwa ziza kulu!

Mulungu na vinhu
(Luka 16:13, 12:22-31)

²⁴ “Habule munhu yodaha kuwasang'hanila wenevale waidi, kwaviya kezamwihila ino na kumulonda ino, hebu kezailumba na ino na kumwehula imwenga, hamudaha bule kumsang'hanila Mulungu na vinhu.

²⁵ “Lekamana nowalongela, sekemuwe na hangaiko, viya vondamukale kuno molonga, moja choni na mong'wa choni na iviya ng'huli zenu muyawale choni, vino ugima ni kuja muhala? Na lukuli ni kuyawala muhala? Vino viwalo vinoga kufosa lukuli na lukuli kufosa viwalo?

²⁶ Waloleni ndege wa kuulanga, hawahanda wala hawagobola wala wabule gulu jojose, mbali Tati yenu wa kuulanga koweng'ha ndiya. Vino mogesa mweye hamulondeka kuwafosa wawo? ²⁷ Vino yelihi vimuli kodaha kuigaiya muladi yongeze utali wa ugima wake?

²⁸ “Lelo habali muna yungwayungwa kwa mbuli ya viwalo? Loleni maluwa ya kumbago, hayasang'hana wala hayaitendela viwalo vawo. ²⁹ Niye nomulongelani, hata mfalume Solomoni muna utunhizo wake wose, hadahile kuyawazigwa vinogile fana dimwe muna

yamaluwa yano. ³⁰ Fana Mulungu koyayawaza ivo mayani ya kumbago, diyelo yabaho, igolo yokwaswa muna umoto. Vino Mulungu hadaha bule kumuyawazani mweye? Wanhu muli na uhuwilo mdodo!

³¹ “Ivo sekemuwe na yungwayungwa, ‘Chizakuja choni? Hebu chizakung’wa choni? Hebu chizayawala choni?’ ³² Kwaviya wanhu weli siyo Wayahudi wokuwa na yungwayungwa da yano yose, na Tati yenu yeli kuulanga kovimanya kuwa molonda yano yose. ³³ Teng’hu zahileni Ufalume wa Mulungu na yaja yoyolonda muyatende, maabaho Mulungu kezamwing’hani yayo yose. ³⁴ Ivo sekemusang’hanile ya igolo, kwaviya ya igolo yezaisang’hanila yenyewo. Chila siku yoisang’hanila yenyewo.

7

Kuwatagusa wamwenga (Luka 6:37-38, 41-42)

¹ “Sekemuwataguse wamwenga muladi Mulungu sekeyamtaguseni na mweye, ² kwaviya nhaguso yondamuwataguse wamwenga, na mweye iviya mwizatagusigwa ivo, na ningo yomuwalingila wamwenga, Mulungu kezamulingilani na ningo iyo iyo. ³ Habali kochiwona chibanzi chili muna diziso da ndugu yako, kuno hudiwona bule bale dili muna diziso jako? ⁴ Vino kodahaze kumulongela ndugu yako, ‘Ima nikulave chibanzi chili muna diziso jako,’ kuno muna diziso jako kuna bale? ⁵ Weye kwamdelenya! Teng’hu lava bale dili muna diziso

jako, maabaho kwizadaha kulava chibanzi chili muna diziso da ndugu yako.

⁶ “Sekemuwasile zimbwa vinhu velile, bule ivo wezawahindukila na kuwaluma. Sekemuwasile nguluwe lulu zenu, bule ivo wezazibojoga na magulu yawo.

Pula na zahila na hodiza
(Luka 11:9-13)

⁷ “Puleni, na mweye mwizakwing'wigwa, zahileni, na mweye mwizapata, hodizeni na mwizavuguliligwa ulwivi. ⁸ Kwaviya munhu yoyose yopula, kezhahokela, na munhu yoyose yozahila, kezapata na yoyose yohodiza, kezavuguliligwa. ⁹ Vino yelihi kumwenu, mwanage yahampula gate, komwing'ha dibwe? ¹⁰ Hebu yahampula somba, komwing'ha zoka? ¹¹ Fana mweye muli wehi movimanya kuweng'ha wanenu vinhu vinogile, vino Tati yenu yeli kuulanga hezaming'hani bule vinhu vimumpula wala vinogile!

¹² “Watendeleni wanhu wamwenga yaja yomulonda wawo wamtendeleni mweye, kwaviya ivo niivo viyalongile Malagilizo ya Mulungu yoyamwing'hile Musa na mbuli za Walotezi wa Mulungu.

Lwivi luisisili na lwivi lugalamu
(Luka 13:24)

¹³ “Ingileni kwa kufosela lwivi luisisili, kwaviya lwivi lwa kwingilila kuna ukunangigwa ni lugalamu na wanhu wengi wokwingila kwa kufosela lwivi ulu. ¹⁴ Mbali lwivi lwa ugima ni luisisili

na nzila yoigolose uko ni sisili iviya, na wanhu woiwona nzila iyo ni wadodo.

Mbiki na matunda yake

(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Muiteganye na walotezi wa uvwizi, wokwiza kwa kuwoneka fana ng'hondolo kwa kunze, mbali mgati yawo walinga fana mbwizi. ¹⁶ Mwizawamanya kwa sang'hano zawo. Vino wanhu wokwaha nzabibu muna imiwa, hebu wokwaha nhini muna zimbigili? ¹⁷ Iviya muvimanye chila mbiki unogile wokwima matunda yanogile, na chila mbiki wihile wokwima matunda yehile. ¹⁸ Na mbiki unogile haudaha kwima tunda dihile, na mbiki wihile haudaha kwima tunda dinogile. ¹⁹ Chila mbiki hawima tunda dinogile, wizakanhigwa na kwasigwa muna umoto. ²⁰ Ivo mwizawamanya walotezi wa uvwizi kwa sang'hano zawo.

Mweye siwamanyileni bule

(Luka 13:25-27)

²¹ “Siyo chila munhu yonitanga ‘Mndewa, Mndewa’ kezakwingila muna Ufalume wa kuulanga, mbali waja muhala wowotenda yaja Tati yangu wa kuulanga yoyolonda wayatende. ²² Muna isiku iyo ya nhaguso, wanhu wengi wezanilongela ‘Mndewa, Mndewa! Kwa zina jako chiwapetela wanhu usenga wa Mulungu, kwa zina jako chiwalava wanhu vinyamkela na chitenda mauzauza mengi!’ ²³ Maabaho nizawalongela, ‘Mweye siwamanyileni bule. Segeleni hamwangu, mweye wanhu mwihile!’

Wazenzi waidi
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Ivo munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kuzitegeleza, iyo kalinga fana munhu yeli na ubala yazengile kaye yake uchanyha muna uluwe.”

²⁵ Mvula itonya na lwanda zose zimema mazi, beho dibuma na kuitowa kaye ija. Mbali haigwile kwaviya chandusilo chake chizengigwa uchanyha muna uluwe.

²⁶ “Mbali munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kuzehula, iyo kalinga fana munhu mbozi yazengile kaye yake muna umsanga. ²⁷ Mvula itonya na lwanda zose zimema mazi, beho dibuma na kuitowa kaye ija, nayo igwa kwa ludabwa kwaviya izengigwa muna umsanga.”

Udaho wa Yesu

²⁸ Yesu viyakomeleze kulonga mbuli izo zose, lung'husesa lwose lwa wanhu lukalile baho lwazanywa kwa mafundizo yake, ²⁹ kwaviya hafundize fana wafundiza Malagilizo viwofundiza ila kafundiza fana munhu yeli na udahi.

8

Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu
(Maliki 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Yesu viyahumuluke kulawa kuna ulugongo, lung'husesa lukulu lwa wanhu lumsondelela.

² Maabaho munhu imwe yakalile na dikulu kamuhitila Yesu, kumtumbalila mavindi haulongozi wake na kumulongela, “Mndewa wahalonda kodaha kunisafya.”

³ Yesu kaugolosa mkono wake na kumdalisa munhu iyo. Kamulongela, “Nolonda safyika!” Bahobaho munhu ija kasafyika. ⁴ Maabaho Yesu kamulongela, “Tegeleza! Sekeumulongele munhu yoyose, mbali uhite ukailaguse kwa mkulu wa nhambiko kulagusa kuwa kuhona. Maabaho katambike kuna Ikaye ya Mulungu fana Musa viyalagilize, na chila munhu kezavimanya kuwa kuhona.”

*Yesu komuhonya msang'hani wa mkulu wa wakalizi wa isi ya Loma
(Luka 7:1-10)*

⁵ Yesu viyengile Kapelinaumu, mkulu wa wakalizi wa isi ya Loma kamwizila na kamulamba yamtaze, ⁶ kalonga, “Mwenevale, msang'hani wangu kolumwa kagona muna dikomwa ukaye, kaholola na mtamu ng'hani.”

⁷ Yesu kamulongela, “Nizakwiza na kumuho-nya.”

⁸ Mkulu iyo wa Loma kamwidika, “Mwenevale niye sifaya weye wingile muna ikaye yangu, mbali longa mbuli muhala na msang'hani wangu keza-hona. ⁹ Niye mweyewo ni munhu mwene udahi, na nina wakalizi hasi yangu. Nihamulongela ino, 'Hita,' nayo kohita, na imwenga, 'Izo,' nayo kokwiza. Iviya nomulongela msang'hani wangu, 'Tenda chino,' nayo kotenda.”

¹⁰ Yesu viyahulike ivo kazanywa ng'hani na kawalongela waja wowamuwinzile, “Nowalongela kweli, sinamuwona munhu yoyose muna isi ya Isilaeli yeli na uhuwilo mkulu fana uno.

¹¹ Nowalongela kweli, wanhu wengi wezakwiza

kulawa ubanzi wa ulawilo wa zuwa na ubanzi wa uswelo wa zuwa, nawo wezakala hamwe na Bulahimu, Isaka na Yakobo muna Ufalume wa kuu-langa. ¹² Mbali waja wowolondigwa wawe muna Ufalume wa Mulungu wezakwasigwa kunze kuna ulwiza, uko wezalila na kudunda meno yawo.”. ¹³ Maabaho Yesu kamulongela mkulu ija wa Loma, “Hita ukaye, na chiya chiuhuwila chizaten-deka.”

Bahobaho msang'hani wake kahona.

*Yesu kowahonya wanhu wengi
(Maliki 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Yesu viyahitile kuna ikaye ya Petili, uko kamuwona mkoi wa chike wa Petili kagona muna dikomwa, kolumwa homa. ¹⁵ Yesu kamwamha mkono wake na homa dimulawa, nayo kenuka na kandusa kumsang'hanila.

¹⁶ Viifikile ichigulogulo, wanhu wamgalila Yesu wanhu wengi wowakalile na vinyamkela, Yesu kawalava vinyamkela kwa mbuli yake na kawahonya watamu wose. ¹⁷ Katenda ivo muladi yaja yoyalongigwe na mulotezi wa Mulungu Isaya yatinie, “Yeye mwenyewo kasola mitamu yetu, na kachitenda chiwe wagima.”

*Wowolondeka kumsondelela Yesu
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Yesu viyaluwone lung'husesa lukulu lwa wanhu wamzunguluka, kawalongela wanahina wake waloke umwambu wa dilamba. ¹⁹ Maabaho mfundiza Malagilizo imwe kamuhitila Yesu na kumulongela, “Mfundiza, nizahita na weye kokose kondauhite.”

20 Yesu kamwidika, “Matukwa wana mina na ndege wa kuulanga wana mvulu, mbali Mwana wa Munhu kabule hanhu ha kugoneza ditwi jake.”

21 Mwanahina imwenga kamulongela Yesu, “Mndewa, teng’hu nileke nihite nikamuwande tati yangu.”

22 Mbali Yesu kamwidika, “Nisondelele, waleke wowadanganike wawawande wowadanganike wawo.”

*Yesu kodibwakila beho kulu
(Maliki 4:35-41; Luka 8:22-25)*

23 Maabaho Yesu kengila muna ingalawa na wanahina wake wamsondelele. 24 Bahobaho kulawilila beho kulu mudilamba, wimbi digubika ingalawa. Mbali Yesu kakala yagonile. 25 Wanahina wake wamuhitila na kumulamsa, wamulongela, “Mndewa, uchikombole chahabehi na kudanganika!”

26 Yesu kawalongela, “Mweye muli na uhuwilo mdodo!” Habali mwodumba vino? Maabaho kenuka na kadibwakila dibeho ijo na mawimbi, na dilamba dikala zinziwa.

27 Wanhu wose wazanywa na wauza, “Ino munhu waki? Mbaka beho na mawimbi vomuhulika!”

Yesu kowahonya wanhu waidi weli na vinyamkela

(Maliki 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Yesu viyafikile umwambu wa dilamba, muna isi ya Wagelasi, kawating’hana wanhu waidi weli na vinyamkela wolawa kuna yamaleme. Wanhu wakala wowadumba ng’hani, na habule munhu

yadahile kufosa nzila iyo. ²⁹ Bahobaho walandula madizi yawo, “Mwana wa Mulungu, kolonda kuchitenda choni? Kwiza kuchitagusa lusita lung'hali halunafika?”

³⁰ Habehi na hanhu baho hawemile hakala na nguluwe wengi wodimigwa. ³¹ Ivo vinyamkela wamulamba Yesu, “Uhachilava, uchilekele chikawengile nguluwe waja.”

³² Yesu kawalongela, “Hiteni!” Ivo wawalawa wanhu waja na wengila mwa nguluwe. Nguluwe wose wagidimila mudilamba na wadanganika muna yamazi.

³³ Wadimi wa zinguluwe wakimbila wahita kuna dibululu, uko wawalongela wanhu mbuli zose zoziwalawilile wanhu waja wowakalile na vinyamkela. ³⁴ Chila munhu muna dibululu ijo kahita kuiting'hana na Yesu, na viwamuwone, wamulamba yasegele muna isi yawo.

9

Yesu komuhonya munhu yaholole (Maliki 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Yesu kengila muna ingalawa, kaloka umwambu wa dilamba na kahita kuna dibululu jake. ² Wanhu wamgalila munhu yaholole yoyatambalale muna dikomwa. Yesu viyawone uhuwilo wawo kamulongela munhu yaholole, “Mwanangu igangamize, kulekeleligwa uhasanyi wako.”

³ Maabaho wafundiza Malagilizo wamwenga wailongela, “Munhu ino komuliga Mulungu!”

⁴ Yesu kavimanya yaja yowakalile wogesa, ivo kalonga, “Habali mwogesa yehile muna imizoyo yenu? ⁵ Vino dilihi dibuhile? Kulonga, ‘Kulekeleligwa uhasanyi wako,’ hebu kulonga, ‘Inuka uhite?’ ⁶ Mbali muvimanye vino, Mwana wa Munhu kana udahi wa kulekelela uhasanyi muna iisi.” Maabaho kamulongela munhu yaholole, “Inuka, sola komwa jako uhite ukaye!”

⁷ Munhu iyo kenuka na kahita ukaye. ⁸ Lung’husesa lwa wanhu viwawonile ivo, wadumba na wamtunhiza Mulungu, yoyaweng’hile wanhu udahi uwo.

*Yesu komtanga Masayo
(Maliki 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ Yesu viyasegele baho hayakalile, kahita kuulongozi, viyakalile yofosa kamuwona munhu imwe yotangigwa Masayo, kakala howolihila kodi, kamulongela, “Nisondelele.”

Masayo kenuka na kamsondelela.

¹⁰ Yesu viyakalile koja ndiya ya ichilo muna ikaye ya Masayo, wasola kodi wengi weza na wahasanyi, waja hamwe nayo na wanahina wake. ¹¹ Mafalisayo wamwenga viwawonile ivo wawauza wanahina wake, “Habali mfundiza wenu koja na wanhu fana wawo?”

¹² Yesu viyawahulike, kawedika, “Wanhu wagima hawalonda mganga bule, mbali watamu muhala wawo wolonda mganga. ¹³ Mbali hiteni na mkafundize fambulo da mbuli ino yolongaze, ‘Nolonda ubazi, na siwo nhambiko bule.’ Kwaviya sizile kuwatanga wanhu wanogile bule mbali niza kuwatanga wahasanyi.”

Mbuli ya kufunga

(Maliki 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Maabaho wanahina wa Yohana Mbatizi wamuhitila Yesu na wamuuzwa, “Habali cheye na Mafalisayo chofunga, mbali wanahina wako hawafunga bule?”

¹⁵ Yesu kawedika, “Vino yodahika wageni wowagonikigwe kuna didugila da sola kulila lusita imsola yang’hali nawo? Mbe! Haidahika bule, siku izakwiza imsola kezasegezigwa kumwawo. Baho wezafunga.

¹⁶ “Wanhu hawaguma chikupo cha walo da sambu muna imikoba ya mbende ya umwaka, kwaviya ichikupo icho chizadidega diwalo da umwaka, na haja hadegeke hezakongezeka.

¹⁷ Iviya wanhu ni vidala kwika divai ya sambu muna imikoba ya mbende ya umwaka, na one wahatenda ivo, imikoba izatulika, na idivai izakwitika. Mbali divai ya sambu yogumigwa muna imikoba ya sambu, na vose vizakala goya.”

Mndele yoyadanganike na mwanamke mtamu yoyadalise walo da Yesu

(Maliki 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesu viyakalile yolonga yayo, mkulu imwe wa Chiyahudi kamuhitila, kumtumbalila mavindi na kumulongela, “Mndele wangu kahabehi kudanganika, mbali wize wike makono yako mchanyha yake, nayo kezahona.”

¹⁹ Yesu na wanahina wake wenuka na kumsondelela.

²⁰ Mama imwe yakalile na utamu wa kulawa damu kwa miyaka longo na midi, kumsondelela Yesu hachisogo, kahita na kadalisa mhindo ya

walo jake. ²¹ Mama iyo kailongela mwenyewo, “One nihadalisa walo jake, nizahona.”

²² Yesu kahinduka kamuwona mwanamke ija, kamulongela, “Ing’he moyo, uhuwilo wako ukuhonya.” Na mwanamke ija kahona kusongela lusita luja.

²³ Yesu viyengile mchiheleto mwa imkulu iyo. Kawawona wotowa vilongelonge na lung’husesa lwa wanhu wodunhula ndilo, ²⁴ kawalongela wanhu wakalile baho, “Segeleni hano, mndelevino hadanganike bule, kagona.” Mbali wanhu wandusa kumseka. ²⁵ Lung’husesa lwa wanhu viwalawile kunze, Yesu kengila mchiheleto chiyakalile mndelevino na kamwamha mkono wake, nayo kenuka. ²⁶ Mbali izo zenela muna isi ija yose.

Yesu kowahonya vipofu waidi

²⁷ Yesu kahasegela hanhu haja, wanhu waidi vipofu wamsondelela na kuno wolandula madizi yawo, “Mwana wa Daudi uchiwonele ubazi!”

²⁸ Yesu viyengile mwikaye wanhu waidi vipofu wamsondelela, Yesu kawauza, “Vino mohuwila kuwa niye nodaha kuwahonya?”

Wamwidika, “Ona, Mwenevale!”

²⁹ Maabaho Yesu kawadalisa meso yawo na kalonga, “Ilawilile fana vimuhuwila!” ³⁰ Yameso yawo yafunguka. Yesu kawalagiliza, “Sekemumulongele munhu wowose ija mbuli zino!”

³¹ Mbali wasegela, na wapwililisa mbuli za Yesu muna isi ija yose.

Yesu komuhonya munhu hadaha kulonga

³² Wanhu waja viwakalile wohita, wanhu wamwenga wamgalila Yesu munhu yoyakalile hadaha kulonga kwaviya kakala na chinyamkela. ³³ Na chinyamkela viyalavigwe, munhu ija kadaha kulonga. Lung'husesa lwa wanhu wakalile baho wazanywa na walonga. “Hachinawona chinhu chochose chifanile vino muna isi ya Isilaeli!”

³⁴ Mbali Mafalisayo walonga, “Mwenembago iyo yamwing'hile Yesu udahi wa kuwinda vinyamkela.”

Yesu kowawonela ubazi wanhu

³⁵ Yesu kahita kalaula mabululu yose na vibululu. Kafundiza muna zikaye zawo za kutosela, kapeta Mbali Inogile ya Ufalume wa Mulungu, na kuwahonya vitamu vawo vose na unyonde nyonde wawo wose. ³⁶ Yesu viyaluwonile lung'husesa lwa wanhu, kawawonela ubazi kwaviya wakala walegele na kwiimwaga, fana viya ng'hondolo welibule mdimi. ³⁷ Maabaho kawalongela wanahina wake, mavuno ni mengi mbali wagobolaji ni wadodo. ³⁸ Mpuleni Mndewa wa mavuno, yagale wasang'hana muna umgunda wake wa ndiya.

10

Watumigwa longo na waidi (Maliki 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Yesu kawatanga wanahina wake longo na waidi na kaweng'ha udahi wa kulava vinyamkela na kuhonya mitamu yoyose na unyondenyonde wose. ² Yano ni mazina ya watumigwa longo na

waidi, Saimoni Petili na ndugu yake Andeleya, Yakobo na ndugu yake Yohana, wana wa Zebedayo, ³ Filipo na Batulomayo, Tomasi na Masayo, ija msola kodi, Yakobo mwana wa Alufayo, na Tadei, ⁴ Saimoni Mkananayo mtowanila isi yake, na Yuda Isikaliyoti yoyambiduke Yesu.

*Yesu kowatuma watumigwa longo na waidi
(Maliki 6:7-13; Luka 9:1-6)*

⁵ Yesu kawatuma wawo longo na waidi na kawalagiliza vino, “Sekemuhite kwa wanhu weli siyo Wayahudi, wala sekemwingile muna yamabululu ya Wasamaliya. ⁶ Ila hiteni kwa ng’hondolo wagile wa kaye ya Isilaeli. ⁷ Hiteni na peteni, ‘Ufalume wa kuulanga wahabehi!’ ⁸ Wahonyeni watamu, wazilibuleni wowadanganike, wahonyeni waja weli na dikulu na walaveni vinyamkela. Mwing’higwa bule laveni bule.” ⁹ Muna ivibindo venu va miyanza, sekemusole chinhu hebu zahabu hebu hela ya shaba. ¹⁰ “Sekemusole chigelo cha mwanza wa kupulila, iviya sekemusole makoti maidi, vilatu hebu nghome. Msang’hani kolondeka yeng’higwe kulawa umo.

¹¹ “Muhengila muna dibululu jojose hebu chibululu, umo mzahileni munhu yolonda kuwahokela, na kukala na mweye umo mbaka vondamusegele hanhu baho. ¹² Vondamwingile muna ikaye, longeni, ‘Kaleni kwa tindiwalo.’ ¹³ Wanhu wa ikaye iyo wahamuhokelani, tindiwalo jenu dizakala na wawo, mbali one hawamuhokeleni, tindiwalo jenu dizasigala na mweye. ¹⁴ One munhu yoyose yahalema

kumuhokelani hebu kumtegelezani, segeleni hanhu baho na kung'hunheni matimbwisi muna yamagulu yenu. ¹⁵ Nowalongelani kweli muna Isiku ya Nhaguso bululu ijo dizapata nhaguso ng'hulu kufosa bululu da Sodoma na Gomola!”

*Kwiza kwa manhesa
(Maliki 13:9-13; Luka 21:12-17)*

¹⁶ “Tegelezeni! Nomtumani mweye fana ng'hondolo hagati ya mbwizi. Muwe na ubala fana zoka, na wahole fana nziwa. ¹⁷ Muiteganye na wanhu, kwaviya wezamgalani kuichitala na kumulanhani mibalati muna zikaye zawo za kutosela. ¹⁸ Mwizagaligwa haulongozi ha watawala na wafalume kwa ichimu changu, kuwa mkalangama wa Mbuli Inogile na iviya kwa wanhu weli siyo Wayahudi. ¹⁹ Vondamugaligwe kuna ichitala, sekemdumbe mwizahita kulonga choni hebu mwizalongaze lusita lwahafika mwizakwing'higwa cha kulonga. ²⁰ Kwaviya mbuli zondamulonge hazizakuwa zenu bule, zizalawa kwa Muhe wa Tati yenu kolonga kufosela mweye.

²¹ “Munhu kezambiduka ndugu yake muladi yakomigwe, tata kezambiduka mwanage, na wana wezambiduka tati yawo na mami yawo, na kuwakoma. ²² Wanhu wose wezamwihilani kwa ichimu cha zina jangu. Mbali yondayafunye umoyo mbaka kuuhelelo, kezakomboligwa. ²³ Wanhu wahamuwingani muna dibululu dimwe, kimbilileni bululu dimwenga. Nomulongelani kweli kuwa hamwizakomeleza

sang'hano yenu muna yamabulu yose ya Isilaeli yang'hali Mwana wa Munhu hanakwiza.

²⁴ “Habule mwanahina yomfosa mfundiza wake, wala mtumwa yomfosa mwenevale wake.

²⁵ Muhavu mwanahina yawe fana mfundiza wake, mtumwa yawe fana mwenevale wake. Fana mkulu wa kaye yotangigwa Mwenembago, vino wanhu wokala umo hawezatangigwa mazina yehile ng'hani?

*Yelihi wa kumdumba
(Luka 12:2-7)*

²⁶ “Ivo sekemudumbe wanhu. Chochose chochigubikigwe, chizagubuligwa, na chochose chochifisigwe chizawoneka. ²⁷ Chochose

chinimulongelani muulwiza, chilongeni muna dibung'hulo, na chochose chomuchihulike chinyele chilongeni kwa kwima mchisuwili.

²⁸ Sekemuwadumbe waja wowokoma lukuli mbali hawadaha bule kukoma muhe, ila mumdumbe Mulungu yodaha kubananga lukuli na muhe kuna ijehanamu. ²⁹ Vino sholwe waidi hawadaha kuchuuzigwa kwa sente imwe bule?

Mbali habule hata imwe yolagala hasi one Tati yenu halondile. ³⁰ Mbali mweye, hata mvili zili muna yamatwi yenu zipetigwa zose. ³¹ Ivo sekemudumbe, mweye munoga kufosa sholwe wengi!

*Kumtogola na kumulema Chilisiko
(Luka 12:8-9)*

³² “Munhu yoyose yonitogola niye haulongozi ha wanhu, na niye nizamtogola haulongozi ha Tati yangu wa kuulanga. ³³ Mbali munhu yoyose

yondayanibele niye haulongozi ha wanhu, na niye nizambela haulongozi ha Tati yangu wa kulanga.

Sizile kugala tindiwalo, mbali zeze
(Luka 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ “Sekemugese kuwa niza kugala tindiwalo muna isi. Mbe! Sizile kugala tindiwalo bule, mbali zeze. ³⁵ Niza kuwatenda waihasanye, wabwanga na tati zawo, wandele na mami zawo, wandele na wakoi zawo wa chike, ³⁶ Msede wa munhu ni munhu yolawa muna ikaye yake.

³⁷ “Munhu yoyose yomulonda tati yake na mami yake kufosa niye, hafaya bule kuwa mwanahina wangu. Na munhu yoyose yomulonda mwanage kufosa niye, hafaya bule kuwa mwanahina wangu. ³⁸ Munhu haupapa msalaba wake na kunisondelela, hanifaya bule. ³⁹ Munhu yoyose yozahila ugima wake kezawagiza, na munhu yoyose yowagiza ugima wake kwa ichimu changu kezauwona.

Gweko
(Maliki 9:41)

⁴⁰ “Munhu yoyose yondayamuhokeleni mweye, konihokela niye, na munhu yoyose yandayanihokele niye, kamuhokela ija yanhumile. ⁴¹ Munhu yoyose yondayamuhokele mulotezi wa Mulungu kwaviya ni mulotezi wa Mulungu, kezapata gweko da mulotezi. Munhu yoyose yandayamuhokele munhu yanogile kwaviya kanoga, kezapata gweko da munhu yanogile. ⁴² Nomulongelani kweli, munhu yoyose yondayamwing'he nhungo ya mazi ya mbeho

imwe wa iwadodo wano kwaviya ni mwanahina wangu, hezaswela kupata gweko jake.”

11

*Wasenga kulawa kwa Yohana Mbatizi
(Luka 7:18-35)*

¹ Yesu viyakomeleze kuwalagiliza wanahina longo na waidi, kahasegela baho na kahita kuwafundiza na kuwapetela muna yamabululu yeli habehi na baho.

² Yohana Mbatizi viyakalile kuchifungo kahu-
lika mbuli ziya ziyakalile yotenda Chilisito, kawatuma wanahina wake wamwenga, ³ wamuuze Yesu, “Vino weye niija yoyalongile Yohana kuwa kokwiza, hebu chingozele imwenga?”

⁴ Yesu kawedika, “Hiteni mukamulonge-
le Yohana mbuli zino zomuzihulika na kuziwona ⁵ vipofu wodaha kuwona, mbetembete wogenda, weli na dikulu wosafyigwa, wasuwamagutwi magutwi wohulika, wanhu wowadanganike wozilibuligwa na ngayengaye wopeteligwa Mbuli Inogile. ⁶ Kamweda munhu ija yelibule mashaka na niye.”

⁷ Wanahina wa viwakalile wosegela, Yesu ka-
longa mbuli za Yohana, “Muhita kuzahila choni kudibwilingu? Uko kudibwilingu mulawa kulola choni? Lusanze lolutingisigwa na mbeho? ⁸ Lelo muhita kulola choni? Muhita kumulola munhu yoyaiyawale viwalo vinogile? Wanhu wowoiyawala viwalo vinogile wokala muizikaye za wafalume. ⁹ Nilongeleni, muhita kulola choni? Mulotezi? Ona, nowalongela, yeye ni mkulu kufosa mulotezi wa Mulungu. ¹⁰ Kwaviya Yohana

niiyo yolongigwa muna Yamaandiko Yelile, ‘Mulungu kalonga, Nizamtuma msenga wangu yakulongolele yasasale nzila yako.’ ¹¹ Nomulongelani kweli, viweli wana wa wanhu wose habule hata imwe yeli mkulu kufosa Yohana Mbatizi. Munhu mdodo ng’hani ni mkulu muna Ufalume wa Mulungu, ni mkulu kufosa Yohana. ¹² Kulawa siku ziya Yohana Mbatizi viyakalile kopetela mbaka kufika vino sambu, wanhu weli na ludabwa wageza kuusola Ufalume wa kuulanga kwa ludabwa. ¹³ Walotezi wa Mulungu na Malagilizo ya Mulungu yoyamwing’hile Musa mbaka chipindi cha Yohana walotela mbuli za Ufalume wa Mndewa. ¹⁴ Mweye mwahalonda kutogola usenga uwo, Yohana niiyo Eliya, yoyalongigwe kezakwiza. ¹⁵ Yeli na magutwi ya kuhulika, nayahulike!

¹⁶ “Nodaha kuwalinganyiza na choni ngeleko ino? Walinga fana wana wakalile kuna digulilo, bumbila dimwe dowatanga wayawo, ¹⁷ ‘Chiwatowela nyila za sola, mbali hamuvinile bule, chiguta nyangi za ifa, mbali hamulilile bule!’ ¹⁸ Mbali Yohana keza, kafunga kuja na hang’wile bule divai, wanhu walonga, ‘Kana chinyamkela!’ ¹⁹ Mwana wa Munhu keza, koja na kong’wa na chila munhu kalonga, ‘Muloleni munhu ino! Mmelo na mkolwa, mbwiya wa wosola kodi na wahasanyi!’ Kwaviya ubala wa Mulungu wowoneka kwa kusang’hana yanogile. Mbali nzeweze zake zowoneka zinoga kwa sang’hano zake.”

Mabululu hayahuwila
(Luka 10:13-15)

20 Muna yamabululu Yesu koyatendile mauzauza mengi wanhu hawasamhile uhasanyi wawo. Ivo Yesu kapata luholoji na kuyabwakila. 21 “Kwizagaya weye Kolazini! Kwizagaya weye Besisaida! Mauzauza yoyatendeke kumwenu, one yatendeke Tilo na Sidoni, wanhu wahalekile uhasanyi wawo kusongela umwaka kwa kuyawala maguniya na kuibuga maivu, kulagusa kuwa waleka uhasanyi wawo. 22 Nomulongelani kweli muna Isiku ya Nhaguso Mulungu kezawawonela ubazi wanhu wa Tilo na Sidoni kufosa mweye. 23 Na weye Kapelinaumu! Vino kolonda kuinula mwenyewo mbaka kuulanga? Kwizahulumusigwa mbaka kuzimu! One mauzauza yoyatendeke kumwako yahatendeke Sodoma, basi bululu ijo dihawile baho mbaka diyelo. 24 Mbali nowalongela, muna Isiku ya Nhaguso, Mulungu kezawawonela ubazi wanhu wa Sodoma kufosa mweye!”

*Izoni kumwangu muhumule
(Luka 10:13-15)*

25 Lusita ulu Yesu kalonga, “Nokutunhiza Tata, Mndewa wa isi na ulanga kwaviya mbuli zino kuwafisa weli na nzewele na ubala na kuwafunulila wana wadodo. 26 Ona, Tata, chino niicho chikunogeze weye.

27 “Tati yangu kaning'ha vinhu vose. Na habule munhu yoyamanyile Mwana, mbali Tata yaidumwe, na habule munhu yoyamanyile Tata, mbali Mwana yaidumwe, na kwa waja wana woyolonda kuwafunulila.

28 “Izoni kumwangu mweye wose womugaya na kumemelwa na mbahasha zizamile na niye nizawahumuza. 29 Soleni nila yangu na mwi-ike mchanyha yenu, na mukaifunze kumwangu. Kwaviya niye namuhole na notegeleza izenu nowamanya kulawa muna umoyo wangu, mweye mwizapata laha muna imizoyo yenu. 30 Kwaviya nila yangu haizamile, na mbahasha yangu ihuha.”

12

Mndewa wa Isiku ya Mhumulo (Maliki 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Siku dimwe ya Mhumulo, Yesu kakala yofosa muna imigunda ya uhemba, wanahina wake wakala na nzala, ivo wandusa kuhulula makumvi ya uhemba na waja. 2 Mafalisayo viwawonile yayo, wamuuza Yesu, “Lola wanahina wako viwozumha malagilizo yetu muna Isiku ya Mhumulo.”

3 Yesu kawedika, “Vino mweye hamusomile bule chiyatendile Daudi na wayage viwakalile na nzala? 4 Kengila muna ikaye ya Mulungu, yeye na wayage waja magate yoyalavigwe kwa Mulungu. Ivo Daudi na wayage haifanile bule kuja, mbali yalondeka yadigwe na wakulu wa nhambiko muhala. 5 Hebu mweye hamusomile bule muna Yamalagilizo ya Musa kuwa chila Isiku ya Mhumulo wakulu wa nhambiko muna Ikaye ya Mulungu woibananga Isiku ya Mhumulo? Vino wabananga? 6 Nowalongela kuwa hano hana mkulu kufosa Kaye ya Mulungu. 7 Kwaviya Yamaandiko Yelile yolonga, ‘Niye nolonda ubazi,

silonda nhosa bule.’ One muvimanyile fambulo da mbuli zino sigambe muwataguse wanhu welibule uhasanyi, ⁸ kwaviya Mwana wa Munhu niiyo Mndewa wa Isiku ya Mhumulo.”

Munhu yeli na mkono uholole
(*Maliki 3:1-6; Luka 6:6-11*)

⁹ Yesu kasegela hanhu haja na kahita kuna ikaye ya kutosela, ¹⁰ uko kukala na munhu yaholole umkono. Wanhu wamwenga wakalile haja wowalondile kumgeza Yesu muladi yabanange, ivo wamuuzza, “Vino vinoga kumuhonya munhu muna Isiku ya Mhumulo.”

¹¹ Yesu kawedika, mweye vimuli hano yelihi ng'hondolo wake yahagwa muna dikombo muna isiku ya Mhumulo na hezamalava kunze bule? ¹² Vimuwona mweye vino ng'hondolo kofaya kufosa munhu? Kwaviya vinoga kusang'hana yanogile muna Isiku ya Mhumulo. ¹³ Maabaho kamulongela munhu ija, “Golosa mkono wako.” Nayo kagolosa mkono wake, na uhona fana viya mkono wake we kaidi. ¹⁴ Mafalisayo wasegela na wahita kutenda mipango ya kumkoma Yesu.

Msang'hani yoyasaguligwe na Mulungu

¹⁵ Yesu viyavimanyile chiya chiwakalile wopanga, kasegela hanhu haja, na lung'husesa lukulu lwa wanhu lumsondelela. Kawahonya wose wakalile watamu, ¹⁶ na kawalongela sekewawalongele wanhu wamwenga mbuli zake. ¹⁷ Katenda ivo muladi chiya chiyalongile Mulungu kufosela mulotezi wake Isaya chitimiye, ¹⁸ “Ino ni msang'hani wangu, yonimsagule, yonimulonda, na ninogeligwa nayo.

Nizakwika Muhe wangu mchanya yake,
na kezagong'onda kwa haki muna zisi zose chila
chinogile na chihile haulongozi wa Mu-
lungu.

¹⁹ Hezadeta wala hezaguta ng'hondo bule,
iviya dizi jake hadihulikika bule muna zinzila.

²⁰ Balati dikanhigwe hezadikenha, wala utambi
ufuka mosi hezauzima bule, mbaka von-
dayatende nhaguso yoilondeka itawale,

²¹ na wanhu wose wezamulolela yeye.”

Yesu na Mwenembago

(Maliki 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Maabaho wanhu wamwenga wamgalila
Yesu munhu yoyakalile chipofu na hadaha
kulonga kwaviya kakala na chinyamkela, Yesu
kamuhonya, ivo kadaha kulonga na kuwona.

²³ Wanhu wose wazanywa na chiya chiyatendile
Yesu, wauza, “Ino kodaha kuwa mwana wa
Daudi?”

²⁴ Mbali Mafalisayo viwahulike ivo, wedika,
“Kalava vinyamkela kwaviya Mwenembago
kamwing'ha ludabwa lwa kulava.”

²⁵ Yesu kavimanya chiwakalile wogesa, ivo
kawalongela, “Ufalume wowose wowiigola
wenyewo vibumbila vibumbila voviitowa
venyewo kwa venyewo hawizadaha ng'hani
bule. Na bululu jojose hebu lukolo lolose
yoiigola yenyewo kwa yenyewo muna ivibumbila
bumbila voviitowa venyewo kwa venyewo,
vizakugwa. ²⁶ One Lufyende komulava Lufyende,
iyo koitowa mwenyewo. Lelo ufalume wake
wizakwimaze? ²⁷ Mweye molonga kuwa niye

nolava vinyamkela kwa udahi wa Mwenembago, wanenu nowalava vinyamkela kwa udahi wa yelihi? Muvimanye wawo ni wawo wondawawataguse mweye. ²⁸ Mbali one nolava vinyamkela kwa udahi wa Muhe wa Mulungu, kuvimanya Ufalume wa Mulungu uwafikila.

²⁹ “Yodahika vilihi munhu kwingila mgati mwa kaye ya munhu imwenga yeli na ludabwa hamala baho kusola vinhu vake, na sekeyanduse kumfunga munhu iyo yeli na ludabwa?

³⁰ “Munhu yoyose ija yeli kumgwazo na niye, iyo konilema. Iviya munhu yoyose hazola na niye, munhu iyo kopwililisa. ³¹ Kwaviya niye nowalongela vino, uhasanyi wawo na maligo yawo yose kwa Mulungu, wezalekeliligwa, mbali yoyomuliga Muhe Yelile hezalekeleligwa. ³² Munhu wowose ija yondayamulige Mwana wa Munhu, kezalekeleligwa, na munhu yoyose yondayamulige Muhe Yelile, iyo hezalekeleligwa bule, sambu hebu hamwande.

Biki na matunda yake
(Luka 6:43-45)

³³ “Kupata matunda yanogile lazima uwe na mbiki unogile, na one uhawa na mbiki wihile kwizapata matunda yehile. Mbiki womanyika kwa matunda yake yokwima. ³⁴ Mweye ulelwa wa zoka! Vino mudahaze kulonga yanogile na mweye mwiha? Kwaviya munhu yoyose kolonga chiya chimemile muna umoyo wake. ³⁵ Munhu yanogile kolava vinhu vinogile muna ingama yake, na munhu yehile kolava vinhu vihile muna ingama yake.

³⁶ “Ivo muvimanye nowalongela, mbuli yoyose ija hainogile, yondailongigwe na wanhu, muna isiku ya nhaguso wezalondeka kwidika kwa mbuli iyo ihile ithubile. ³⁷ Kwa mbuli zako kwizatogoligwa kuwa weye kwabule ihile, kwa mbuli zako kwizatagusigwa.”

*Wanhu wolonda chilaguso
(Maliki 8:11-12; Luka 11:29-32)*

³⁸ Maabaho wafundiza Malagilizo wamwenga na Mafalisayo wamulongela, “Mfundiza! Cholonda utende mauzauza.”

³⁹ Yesu kawedika, “Welesi wa siku zino!” Wihile na wazinzi wolonda chilaguso? Bule! Mbali weza-kwing'higwa chilaguso cha mulotezi wa Mulungu Yona. ⁴⁰ Fana Yona viyakalile munda mwa somba mkulu siku nhatu imisi na ichilo, ivo Mwana wa Munhu niivo vondayakale siku nhatu imisi na ichilo muna umoyo wa isi. ⁴¹ Muna isiku ya nhaguso wanhu wa Ninawi wezawazugumizani mweye, kwaviya wasamha uhasanyi wawo vi-wamuhulike Yona kopetela. Nowalongela hano hana mkulu kumfosa Yona. ⁴² Siku iyo ya nhaguso, nyang'ongwe kulawa Sheba kezakwima na kuwatagusa wanhu wa welesi uno, kwaviya kalawa isi ya kutali na keza kutegeleza mafundizo yeli na ubala ya mfalume Solomoni. Nowalongela kweli, hano kuna mkulu kumfosa Solomoni!

*Kubwela kwa chinyamkela
(Luka 11:24-26)*

⁴³ “Chinyamkela yahumulawa munhu, kozunguluka kulonda hanhu hanyalile helibule mazi muladi yahumule, na one hapatile, ⁴⁴ kolonga

mwenyewo, ‘Nizabwela ukaye yangu kunilawile.’ Ivo kezahita na kezafika kaye yabule chinhu, ifyagiligwa na ihambigwa. ⁴⁵ Maabaho kasegela na kuwasola vinyamkela wamwenga saba wehile ng’hani kumfosa yeye kwa ivo wose wokwiza kumwingila munhu ija na kukala umo. Ugima wa munhu iyo wokwiha kufosa ichanduso. Niivo vondailawilile kwa wanhu wehile wa siku zino.”

Mami yake na ndugu zake Yesu
(*Maliki 3:31-35; Luka 8:19-21*)

⁴⁶ Yesu viyakalile yang’hali kolonga na wanhu, mami yake na ndugu zake wafika. Wema kunze, wapula kulonga nayo. ⁴⁷ Munhu imwe kamulongela Yesu, mami yako na ndugu zako wauko kunze wema na wolonda kulonga na weye. ⁴⁸ Yesu kamwidika, “Mami yangu yelihi? Ndugu zangu walihi?” ⁴⁹ Maabaho kawagolosela mkono wanahina wake na kalonga, “Wano wawo mami yangu na wawo ndugu zangu! ⁵⁰ Munhu yoyose yondayasang’hane yaja Tati yangu wa kuulanga yoyomulonda yayasang’hane, iyo niiyo sekulu wangu, lumbu jangu na mami yangu.”

13

Simwe da muhandi
(*Maliki 4:1-9; Luka 8:4-8*)

¹ Siku ija Yesu kasegela mwiikaye na kahita kakala mungwazogwazo wa dilamba, uko kakala hasi na kufundiza. ² Lung’husesa lukulu lwa wanhu lumzunguluka. Yesu kakwela mwiingalawa na kakala umo. Wanhu wose wema

mumgwazogwazo wa dilamba. ³ Yesu kawalongela mbuli nyingi kwa masimwe.

“Kukala na muhandi yoyahitile kuhanda mbeyu. ⁴ Viyakalile komiza, mbeyu zimwenga zilagalila habehi na inzila, na ndege weza wazidomola ⁵ Mbeyu zimwenga zilagalila hana uluwe, hohakalile na ulongo chidogo. Zimbeyu zota himahima, kwaviya ulongo haugendelele hasi bule. ⁶ Mbali zuwa vidilawile, zimbeyu zilungula kwaviya mizizi yake haitile hasi ng'hani, na zuwa vidilawile inyala na ifa. ⁷ Mbeyu zimwenga zilagalila muna imiwa na miwa ikula na iibana. ⁸ Mbali mbeyu zimwenga zilagalila muna ichisangamhanya na zilela imwe gana na imwenga malongo sita na imwenga malongo matatu.”

⁹ Yesu kakomelezela kulonga, “Yeli na magutwi ya kuhulika nayahulike.”

Lungilo da masimwe

(Maliki 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Wanahina wake wamuhitila na wamuuzza, “Habali kolonga na wanhu kwa masimwe?”

¹¹ Yesu kawedika, “Mweye mumweda kuvimanya sili za Ufalume wa kuulanga, wawo hawamwedile bule. ¹² Kwaviya munhu yoyose yeli na chinhu, kezakongezigwa, na ija yelibule kezahokigwa mbaka chiya chidodo chiyeli nacho.

¹³ Lekamana nolonga nawo kwa masimwe, kwaviya wolola mbali hawawona, na iviya wotegeleza mbali hawahulika na hawavimanya.

¹⁴ Ivo mbuli ya mulotezi wa Mulungu Isaya itimiya kumwawo,

‘Wanhu wano wezategeleza na kutegeleza, mbali hawezavimanya,
 Wezalola na kulola mbali hawezawona,
¹⁵ kwaviya mizoyo ya wanhu wano iwa midala,
 na magutwi yawo hawahulika vinogile bule,
 na meso yawo wafinyiliza.
 Muladi sekewawone kwa meso yawo,
 na sekewahulike kwa magutwi yawo na kwa mizoyo yawo.
 Maabaho wezanihindukila,
 na niye nizawahonya, kolonga Mndewa.’

¹⁶ “Mbali mweye mumweda kwaviya meso yenu yowona na magutwi yenu yohulika.
¹⁷ Nowalongelani kweli, walotezi wa Mulungu wengi na wanhu wengi wa Mulungu walonda kuyawona yomuwona mweye, mbali hawayawonile na walonda kuyahulika yaja yomuhulika mweye, mbali hawayahulike.

Yesu kofambula simwe da muhandi
(Maliki 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ “Mweye tegelezeni na muifunze kulawa muna disimwe da muhandi. ¹⁹ Munhu yoyose yohulika mbuli ya Ufalume wa Mulungu bila ya kuvimanya kalinga fana mbeyu ziya zilagalile mwiinzila na ija Imwihi kokwiza na kogandula chihandigwe muumoyo wake. ²⁰ Na mbeyu ihandigwe hana uluwe, ni simwe da munhu yohulika mbuli iyo na koihokela kwa deng’ho.
²¹ Mbali haiwengila muna imizoyo yawo na haikala bule, ivo manhesa yaheza kwa ichimu cha usenga uwo wohinduka na kuileka baho.
²² Mbeyu ilagale muna imiwa simwe jake ni

munhu yohanda, yohulika mbuli iyo, mbali kudumba dumba kwa isi ino na kulonda utajili wa vinhu wosondelela mbuli iyo, nayo hawalela matunda. ²³ Ija ihandigwe muna udongo unogile, simwe jake niija munhu yohulika mbuli na kuvimanya, iyo kolela matunda, imwe gana na imwenga malongo sita na imwenga malongo matatu.”

Simwe da savu

²⁴ Yesu kawalavila simwe dimwenga kawalongela, “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Ulinga fana munhu yahandile mbeyu zinogile muna umgunda wake. ²⁵ Chilo chimwe, wanhu viwagonile munhu yehile kumwake kahanda savu muna uhemba, maabaho kahita. ²⁶ Ivo uhemba uwo viukulile na kwandusa kukung'hunha, na savu jandusa kuwoneka. ²⁷ Wasang'hana wa mwene ikaye wamuhitila na wamulongela, 'Mwenevale, huhandile mbeyu zinogile bule muna umgunda wako? Ijo disavu dilawa kulihi?' ²⁸ Kawedika, iyo yehile niiyo yasang'hane mbuli iyo. Na watumigwa wamulongela kondachihite chikayang'ole? ²⁹ 'Sekemusang'hane ivo, bule ivo mwizang'ola disavu ijo hamwe na uhemba. ³⁰ Vose umo muvileke vikule hamwe mbaka siku za kugobola, vondazifike siku za kugobola niza walongela wagobolaji wangu, yanduseni kuduganya masavu na muyafunge ng'hinza ng'hiza, hamala baho muyasome moto, mbali uhemba muugwagule na mukaike muna digulu jangu.' ”

*Simwe da mbeyu ndodo yoitangigwa haladali
(Maliki 4:30-32; Luka 13:18-19)*

³¹ Yesu kawalongela simwe dimwenga kalonga, “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Ulinga fana munhu yosola mbeyu ya haladali na kuihanda kuna umgunda wake. ³² Mbeyu iyo ndodo kufosa mbeyu zimwenga zose zili umo mumgunda, mbali ihakula yokuwa mbiki mkulu, na ndege wa kuulanga wokwiza kuzenga mvulu zawo muna yamatambi yake.”

*Simwe da lusu
(Luka 13:20-21)*

³³ Yesu kawalongela simwe dimwenga, “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Ulinga fana lusu muke yosola lusu na kuditibwiliza muna usage madebe maida na nusu na usage wose ugongomoka.”

*Yesu kosang'hanila masimwe
(Maliki 4:33-34)*

³⁴ Yesu kawalongela mbuli izo zose kwa masimwe na hawalongele wanhu mbuli yoyose bila ya masimwe. ³⁵ Katenda ivo muladi mbuli yoilongigwe na mulotezi wa Mulungu itimiye, “Nizalonga nawo kwa masimwe, nizawalongela mbuli hazimanyike kulawa kulumbigwa kwa isi yose.”

Yesu kofambula simwe da masavu

³⁶ Yesu viyaulekile lung'husesa na kwingila muichiheleto, wanahina wake wamuhitila na walonga, “Chilongele fambulo da simwe da masavu muna umgunda.”

³⁷ Yesu kawedika, “Munhu yohanda zimbeyu zinogile niiyo Mwana wa Munhu. ³⁸ Umgunda ni isi yose, na ziya zimbeyu zinogile ni wanhu waja weli na ufalume wa Mulungu, masavu ni wanhu wa Msede. ³⁹ Msede yahandile misavu niiyo Mwihi kugozela uhelelo wa isi na waja wogobola ni wasenga wa kuulanga. ⁴⁰ Fana viya masavu viyozoligwa na kwasigwa muna umoto, niivo vondaiwe uko kuhelelo wa isi yose. ⁴¹ Mwana wa Munhu kezawatuma wasenga wake wa kuulanga wawaduganye wanhu kulawa kuna uufalume wake, waja wose wowatenda wanhu watende uhasanyi na waja wose wotenda yehile, ⁴² na wasenga wa kuulanga wezawasa wanhu wawo muna ditanuli da moto, umo wezalila na kudunda meno. ⁴³ Maabaho wanhu wa Mulungu wezakwiva yauyau muna ufalume wa Tati yawo. Yeli na magutwi ya kuhulika nayahulike!

Simwe da ngama ifisigwe

⁴⁴ “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Ulinga fana munhu yolawilila kuzahila ngama ifisigwe mumgunda. Munhu imwenga kaifuma na kaifisa kaidi na kadeng'helela ng'hani na kahita ku-
uza goya yaja yose yoyakalile nayo na kaugula mgunda uja.

Simwe da lulu

⁴⁵ “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Ulinga fana munhu yozahila lulu inogile. ⁴⁶ Viyapatile, kahita na kachuuza vinhu vose vayeli navo, muladi yagule lulu iyo.

Simwe da lwavu

⁴⁷ “Kaidi Ufalume wa kuulanga ulinga fana mvuwaji yategile lwavu utegigwe muna ibahali na uzola somba wa chila mbasakanyo. ⁴⁸ Lwavu vilumemile, walukwega na wakala hasi. Maabaho wasola somba wanogile waweka muna ivipipa na somba wehile wawasa. ⁴⁹ Ivo niivo vondaiwe muna isiku iyo ya uhelelo wa isi yose, wasenga wa kuulanga wezalawilila na kuwaduganya wanhu wehile hagati ha wanhu wanogile. ⁵⁰ Wanhu wihile wezakwasigwa muna ditanuli da moto, na uko wezalila na kuduna meno.”

Simwe da ngama ya sambu na ya umwaka

⁵¹ Yesu kawauza, “Vino mbuli zino zose muzimanya?”

Wamwidika, “Ona chizimanya.”

⁵² Kowalongela, “Ino yofambula vino, chila mfundiza Malagilizo yondayawe mwanahina muna Ufalume wa kuulanga, kolinga fana mwene kaye yoyolava vinhu va sambu na vinhu va umwaka kulawa muna ingama yake.”

*Yesu kolemigwa uko Nazaleti
(Maliki 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Yesu viyakomeleze kulonga yamasimwe yano yose, kasegela hanhu baho. ⁵⁴ Kabwela ukaye yake. Kafundiza muna ikaye ya kutosela, na wanhu wose wowamuhulike wazanywa, waiuza, “Vino kaupata kulihi ubala uno na mauzauza yano?” ⁵⁵ Vino iyo siiyo mwanage ija imsongola vinhu na iviya mami yake niiyo yotangigwa Maliya na ndugu zake niwawo wotangigwa Yakobo na Yosefu na wamwenga wotangigwa

Saimoni na Yuda? ⁵⁶ Walumbu zake hawakala hano bule? Lelo kayapata kulihi yano yose? ⁵⁷ Na ivo wamulema.

Yesu kawalongela, “Mulotezi kohishimigwa chila hanhu, mbali kuna ikaye yake mwenyewo hahishimigwa bule.” ⁵⁸ Kwaviya wakala wabule uhuwilo, hatendile mauzauza mengi.

14

Ifa ya Yohana Mbatizi (Maliki 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ Lusita ulo mtawala Helode kahulika nhogolwa za Yesu. Ivo kawalongela wasang'hani wake, “Ino niiyo Yohana Mbatizi kazilibuka, leka maana ludabwa wake wosang'hana sang'hano mgati yake.” ² Kawalongela watumigwa wake, “Ino ni-yo Yohana Mbatizi kazilibuka, lekamana kana ludabwa lwa kusang'hana mauzauza.”

³ Kwaviya Helode niiyo yalagilize Yohana yagwiligwe, yafungigwe minyololo na yekigwe muna ichifungo, katenda ivo kwa ichimu cha Helodiya muke wa sekulu wake yotangigwa Filipino. ⁴ Kwaviya Yohana viyamulongelaga Helode, “Havinogile bule weye kumsola Helodiya.” ⁵ Helode kakala kalonda kumkoma Yohana mbali chimpotwile Helode kutenda ivo kawadumba wanhu, kwaviya wanhu kumwao wantoma kuwa Yohana ni mulotezi wa Mulungu.

⁶ Viifikile siku ya kukumbuka kuvumbuka kwa Helode, Mndele wa Helodiya kavina hana iwanhu na Helode kanogelwa ng'hani, ⁷ mbaka keka chilagano kuwa, “Noilaha kumwing'ha chochose chodayanpule!”

⁸ Kuno Helodiya kokong'hiligwa na mami yake, kalonga, “Nig'he sambi ditwi da Yohana Mbatizi muna ichano.”

⁹ Mbali Mfalume kengilwa na chinyala ng'hani, mbali kwa ichimu cha kwiilaha na kwa ichimu cha waja iwageni wowakalile haja hana didugila, kalagiliza yeng'higwe. ¹⁰ Ivo kamtuma munhu muna ichifungo na kumkanha iditwi Yohana. ¹¹ Ditwi da Yohana digaligwa muna ichano na wamwing'ha imwanage wa ichike, nayo kamgalila mami yake. ¹² Wanahina wa Yohana weza na wausola umtufi wa Yohana na wahita kuuwanda. Maabaho wahita kumulongela Yesu yayo yalawilile.

*Yesu koweng'ha ndiya wanhu wengi
(Maliki 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)*

¹³ Yesu viyahulike mbuli za Yohana, kasegela uko kwa ngalawa na kahita hanhu haholile na halibule wanhu, wanhu viwahulike wamsondelela kuno wogenda kwa magulu kulawa muna yamabululu yawo. ¹⁴ Yesu viyahumuluke muna ingalawa kalola na kawona lung'husesa lukulu lwa wanhu, kawawonela ubazi na kawahonya waja wakalile watamu.

¹⁵ Viifikile ichigulogulo, wanahina wake wamuhitila na wamulongela, “Zuwa dihonga, na hanhu hano hachili ni chiwala muhala, walage wanhu wahite kuna yamabululu wakagule ndiya.” ¹⁶ Yesu kawedika, “Wano wabule ulazima wa kuhita, mbali mweye wenyewo weng'heni ndiya.”

¹⁷ Wamwidika, “Hano hochili chinayo magate matano muhala na somba waidi.”

¹⁸ Yesu Kalonga, “Nigalileni niye hano.” ¹⁹ Yesu kawalongela wanhu wakale hasi hana yamasavu, maabaho kayasola yaja yamagate matano, na somba waidi maabaho kalola kuulanga kamwing’ha hewela Mulungu. Kayamogola yamagate na kuweng’ha wanahina wake, na wanahina waweng’ha wanhu. ²⁰ Wanhu wose wowakalile baho waja na weguta. Maabaho wanahina wadondola yaja yamasigavu na wamemeza vigelo longo na vidi. ²¹ Wadile wakala walume magana malongo matano, mbali wanaake na wana hawapetigwe bule.

*Yesu kogenda mchanyha ya mazi
(Maliki 6:45-52; Yohana 6:15-21)*

²² Maabaho Yesu kawashulutiza wanahina wakwele mwiingalawa walongole kuhita umwambu wa dilamba yeye kakala yowalaga ulung’husesa lwa wanhu. ²³ Nayo viyakomeleze kuwalaga, kahita mchanya mulugongo yaidumwe kutosa. Viifikile ichigulogulo, Yesu kakala baho yaidumwe. ²⁴ Mbali lusita luno ngalawa ikala ifika hana uludonho lwa dilamba, beho diitowa na mawimbi iisung’hasung’ha uko na uko.

²⁵ Ivo ikala ichilo chili behi na kukunguzuka, Yesu kawahitila wanahina kuno kogenda na mag-ulu mchanyha ya mazi. ²⁶ Wanahina viwamu-wone kogenda mchanyha ya mazi, wadumba na walonga, “Uno mzimu!” Waguta nyangi kwa kudumba.

²⁷ Lusita ulo Yesu kawalongela, “Ing’heni moyo! Ni niye. Sekemudumbe!”

28 Maabaho Petili kalonga, “One wahawa weye Mndewa, nilongele nigende mmazi nize kumwako.”

29 Yesu kamwidika, “Izo!” Petili kahumuluka kulawa muna ingalawa na kandusa kugenda mchanyha ya mazi komuwinza Yesu. 30 Mbali viyawonile beho, kadumba na kandusa kudidimila na kalila, “Mndewa, nikombole.”

31 Bahobaho Yesu kagolosa mkono wake, kamwamha, kamulongela, “Weye mwene uhuwilo ndodo, habali muna mashaka?” 32 Maabaho wose waidi wakwela mwiingalawa na beho dima hupi. 33 Wose wakalile muna ingalawa, wantumbalila mavindi na walonga, “Kweli weye kwa Mwana wa Mulungu?”

*Yesu kowahonya watamu uko Genesaleti
(Maliki 6:53-56)*

34 Viwalokile dilamba wafika isi ya Genesaleti, 35 wanhu wa uko viwammanyile Yesu kauko. Wapwililisa mbuli zake muna ziisi zose zili mumgwazogwazo na iviya wamgalila wanhu wose wowakalile watamu. 36 Na wamulamba yawatogolele watamu wose muhavu wadalise mhindo ya walo jake, na wose wowadalise wahona.

15

*Mafundizo ya wasaho
(Maliki 7:1-13)*

1 Maabaho Mafalisayo wamwenga na wafundiza Malagilizo wowalawile Yelusalemu wamuhitila Yesu, wamuza, 2 “Habali wanahina wako

hawamha bule malagilizo ya wasaho zetu? Wahaja hawanawa bule makono yawo vilondeka!”

³ Yesu kawedika, “Habali na mweye hamwamha Malagilizo ya Mulungu, mbali mosondelela vihendo venu wenyewo? ⁴ Kwaviya Mulungu kalonga, ‘Muhulike tati yako na mami yako, na ija yomuliga tati yake hebu mami yake, kezakomigwa’. ⁵ Mbali mweye mowafundiza wanhu hambwe munhu yahawa na chinhu choyolonda kumwing’ha tati yake hebu mami yake, maabaho kolonga, ‘Chinhu chino nimulavila Mulungu’, ⁶ munhu ino halondeka kaidi kumtegeleza tati yake hebu mami yake. Niivo vumuibasakanya mbuli ya Mulungu kwa mafundizo ya chaumwaka ya vihendo venu. ⁷ Mweye wadelenya! Mulotezi wa Mulungu Isaya kalotela kweli viyalongile,

⁸ ‘Wanhu wano wonitunhiza kwa milomo muhala,

mbali mizoyo yawo yakutali na niye.

⁹ Wawo wonitosela bule,

kwaviya wofundiza malagilizo ya wanhu,

wolonga ni Malagilizo yangu!’ ”

*Vinhu vovimtenda munhu yambule mwiko
(Maliki 7:14-23)*

¹⁰ Yesu kalutanga lung’husesa lwa wanhu kumwake, kawalongela, “Tegelezeni na muvimanye! ¹¹ Chinhu chimtenda munhu yambule mwiko siwo chiya chimwingila mmulomo, mbali chiya chilawa mmulomo wake, niicho chimtenda munhu yambule mwiko.”

¹² Maabaho wanahina wake wamuhitila na wamulongela, “Kovimanya kuwa Mafalisayo viwahulike mbuli iyo wengilwa na ludoko?”

¹³ Yesu kawedika, “Chila mbiki haihandigwe na Tati yangu wa kuulanga izang'oligwa.

¹⁴ Walekeni! Wawo ni walangulizi vipofu wowalanguliza vipofu. One munhu chipofu yahamulanguliza chipofu imwenga, wose wezakugwa muna dikolongo.”

¹⁵ Petili kamulongela, “Chifambulile ulonzi uwo.”

¹⁶ Yesu kawalongela, “Vino hata mweye iviya mung'hali hamuvimanyile bule. ¹⁷ Mweye

mung'hali hamuvimanyile bule! Chochose chimwingile munhu muna umulomo, chohita mmunda, hamala baho chokwasigwa kunze ya lukuli. ¹⁸ Mbali viya vilawa mmulomo,

volawa muna umoyo, na ivo vovimtenda munhu yambule mwiko. ¹⁹ Kwaviya muumoyo wake

molawa magesa yehile, kukoma na ugoni na ubavi na ukalangama wa uvwizi na maligo.

²⁰ Yayo ni yayo yomtenda munhu yambule mwiko, mbali kuja bila ya kunawa makono voilondeka hakumtenda munhu yambule mwiko.”

Uhuwilo wa mwanamke (Maliki 7:24-30)

²¹ Yesu kasegela hanhu haja na kahita muna isi yili habehi na Tilo na Sidoni. ²² Mwanamke

imwe Mkanaani yoyokala isi ija kamuhitila Yesu, kalila kwa dizi kulu, “Mwana wa Daudi! Niwonele ubazi, Mwenevale! Mndele wangu kana chinyamkela na kogaya ng'hani.”

²³ Maabaho Yesu hedike mbuli bule. Wanahina wake wamuhitila na wamulongela, “Muleke yahite kwaviya kochisondelela na kuno koguta nyangi kuchisogo chetu!”

²⁴ Yesu kedika, “Niye nitumigwa kwa wanhu wa Isilaeli muhala. Walinga fana ng'hondolo wagile.”

²⁵ Mwanamke iyo keza na kagwa chingubingubi hana yamagulu ya Yesu, kalonga, “Mwenevale! Nitaze.”

²⁶ Yesu kamwidika, “Havinogile bule kusola ndiya ya wana na kuwasila zimbwa.”

²⁷ Mwanamke iyo kedika, “Wona Mndewa, mbali hata zimbwa woja masigavu yolagala kulawa mwiimeza ya wenevale wawo.”

²⁸ Yesu kamwidika, “Mama, uhuwilo wako ni mkulu, ivo choulonda kwizatendeligwa.” Lusita lujaluja mndele wake kahona.

Yesu kowahonya wanhu wengi

²⁹ Yesu kasegela haja na kahita mumgwazogwazo wa dilamba da Galilaya. Na kakwela kuulugongo na kakala hasi. ³⁰ Lung'husesa lukulu lwa wanhu lumuhitila na wamgalila vilema, mbetem-bete na vipofu na mabubu na wamwenga wengi waweka hana imigulu ya Yesu, nayo kawahonya. ³¹ Lung'husesa luja lwa wanhu wazanywa ng'hani viwawone mabubu wolonga, mbetem-bete wogenda na vipofu wowona. Ivo wamtunhiza Mulungu wa Isilaeli.

Yesu koweng'ha ndiya wanhu wengi (Maliki 8:1-10)

³² Yesu kawatanga wanahina wake, kawalongela, “Nowawonela ubazi wanhu wano, vino lelo

zifika siku nhatu wang'hali na niye na wabule ndiya. Silonda bule kuwalaga wahite muzimwawo bila ya kuja, sekeweze wasinduke nzila kwa nzala.”

³³ Wanahina wake wamuuzwa, “Kulihi kondachipate ndiya ya kufaya wanhu wose wano hano hana dibwilingu?”

³⁴ Yesu kawauza, “Munayo magate mengahi?”

Wamwidika, “Magate saba na somba wadodo.”

³⁵ Yesu kawalongela wanhu wakale hasi.

³⁶ Maabaho kayasola yaja yamagate saba na waja iwasomba, kamwing'ha hewela Mulungu, kayamogola, kaweng'ha wanahina wake. Wanahina nawo waweng'ha wanhu. ³⁷ Wanhu wose waja na weguta. Maabaho wanahina wayadondoleza yamasigavu na wamemeza vigelo saba. ³⁸ Wanhu wowadile wapetigwe wakala walume magana malongo mane, mbali wanaake na wana hawapetigwe bule.

³⁹ Yesu kawaleka wanhu na kakwela muna ingalawa, kahita muna ibanzi ya iisi ya Magadani.

16

Wanhu wolonda vilaguso

(Maliki 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Mafalisayo wamwenga na Masadukayo wamuhitila Yesu muladi wangeze, ivo wamulongela yawalaguse chilaguso kulawa kuulanga, kulagusa kuwa kweli Mulungu kamsagula. ² Yesu kawedika, “Zua dahaswa, molonga, ‘Diyelo kwizakuwa kunoga kwaviya ulanga uwa ndung’hu.’” ³ Na imitootondo ng’hani molonga, ‘Diyelo kwizakuwa na mvula, kwaviya ulanga mdung’hu na

ziza.’ Vino mweye modaha kuvimanya siku iyo vondaiwe kwa kulola kuulanga, mbali hamudaha bule kulola chilaguso cha lusita luno! ⁴ Welesi uno wihile wa uzinzi wolonda chilaguso! Chizakwing’higwa chilaguso bule mbali chilaguso cha Yona.”

Yesu kawaleka, kasegela.

Lusu da Mafalisayo na Masadukayo
(Maliki 8:14-21)

⁵ Wanahina viwalokile dilamba, wazimiza kusola magate. ⁶ Yesu kawalongela, “Mwiiteganye mwiikalize na lusu da Mafalisayo na Masadukayo.”

⁷ Wandusa kuilongela wenyewo, “Vino ino kolonganga yano kwaviya hachisolile magate.”

⁸ Yesu kavimanya chiya chowakalile wolonga, kawauza, “Habali molongelela mweye kwa mweye, kwaviya mwabule magate? Mbona muna uhuwilo ndodo! ⁹ Vino mweye mung’hali hamunavimanya bule? Vino hamkumbuka bule viya vinimogole magate matano kwa wanhu magana malongo matano? Vino mumemeza vigelo vingahi va masigavu? ¹⁰ Na iviya kwa yaja magate saba na kwa wanhu magana malongo mane, vino mumemeza vigelo vingahi va masigavu? ¹¹ Vino hamuvimanyile bule kuwa sikalile nolonga mbuli ya magate? Muiteganye na lusu da Mafalisayo na Masadukayo.”

¹² Maabaho wanahina wavimanya kuwa Yesu hawalongele kuiteganya na lusu da magate, mbali waiteganye na mafundizo ya Mafalisayo na Masadukayo.

Petili kotogola Yesu ni Chilisito
(*Maliki 8:27-30; Luka 9:18-21*)

¹³ Yesu kahita muna isi yili habehi na Kaisaliya Filipi, kawauza wanahina wake, “Wanhu wolonga Mwana wa Munhu yelihi?”

¹⁴ Wamwidika, “Wamwenga wolonga, Yohana Mbatizi na wamwenga Eliya, iviya wamwenga wolonga Yelemiya hebu imwe wa walotezi wa Mulungu.”

¹⁵ Yesu kawauza, “Na mweye molongaze, mwolonga niye niiyo yelihi?”

¹⁶ Saimoni Petili kamwidika, “Weye niiyo Chilisito Mkombola, Mwana wa Mulungu yeli ngima.”

¹⁷ Yesu kedika, “Vinoga, Saimoni mwana wa Yohana, kwaviya yano youlongile siwo ya chi-unhu, mbali yakwizila siku zose kulawa kwa Tati yangu wa kuulanga. ¹⁸ Niye nokulongela, Petili, weye kwaluwe, na mchanyha ya luwe luno nizazenga kanisa jangu na hata nguvu za kuzimu hazizadaha kudihuma bule. ¹⁹ Nizakwing'ha luvugulo lwa ufalume wa kuulanga. Jojose dondaufunge mwii isi dizakuwa difungigwa kuulanga, na josome dondauvugule muna isi na kuulanga dizavuguligwa.”

²⁰ Maabaho Yesu kawazuma wanahina sekwamulongele munhu yoyose kuwa yeye kakala Chilisito Mkombola.

Yesu kolonga mbuli ya ifa na manhesa yake
(*Maliki 8:31, 9:1; Luka 9:22-27*)

²¹ Kulawa chipindi icho, Yesu kandusa kuwalongela wanahina wake, “Nolondeka nihite Yelusalemu. Uko walala walangulizi wa

bumbila da wahuwila wa Chilisito na wakulu wa nhambiko na wafundiza Malagilizo wezanigaza kwa vinhu vingi. Wezanikoma, mbali siku yeketatu nizazilibuka.”

²² Petili kamsola Yesu hamgwazo, kandusa kumbwakila, “Siivo bule Mndewa! Yayo hayezakulawilila weye bule!”

²³ Yesu kamuhindikila Petili, kamulongela, “Segela kumwangu, weye Lufyende! Weye kwa ching'waso kumwangu, kwaviya huyagesa yeli ya Mulungu bule, mbali yeli ya chiunhu.”

²⁴ Lusita ulo Yesu kawalongela wanahina wake, “Munhu yoyose yolonda kwiza kumwangu, yaizume mwenyewo, yaupape msalaba wake yanisondelele. ²⁵ Kwaviya munhu yoyose yolonda kukombola ugima wake mwenyewo, kezawagiza, mbali munhu yoyose yondayawagize ugima wake kwa ichimu changu, kezaupata. ²⁶ Vino munhu kezamweda choni yahapata isi yose mbali kagiza ugima wake, hebu munhu kezalava choni kwasakanya na ugima wake? ²⁷ Kwaviya Mwana wa Munhu kezakwiza muna utunhizo wa Tati yake hamwe na wasenga wake wa kuulanga. Baho kezamuliha chila munhu kwa chiya chiyatendile. ²⁸ Nowalongela kweli, hana wanhu wowemile hano hawezadanganika mbaka vondawamuwone Mwana wa Munhu kokwiza yahawa Mfalume.”

17

*Chihanga cha Yesu chogaluka
(Maliki 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Vizifosile siku sita, Yesu kawasola Petili na ndugu waidi, ndugu wawo ni Yakobo na Yohana. Kawagala mchanyha kuna ulugongo waidumwe.

² Uko Yesu kagaluka haulongozi hawo, ichihanga chake chiwa fana viya zuwa na viwalo vake viwa vizelu chwee fana bung'hulo. ³ Maabaho wanahina waja watatu wamuwona Musa na Eliya wolonga na Yesu. ⁴ Petili kamulongela Yesu, “Mndewa, vinoga cheye kukala hano! One uhalonda, nizazenga vizewe vitatu hano, chimwe chako weye na chimwe cha Musa na chimwe cha Eliya.”

⁵ Viyakalile yolonga yayo, wingu zelu diwagubika, dizi dilawa muna diwingu ijo dilonga, “Ino niyo Mwanangu, nyachende wangu yonimulonda. Mumtegeleze yeye!”

⁶ Wanahina viwahulike dizi ijo, wadumba ng'hani, wagwa hasi chingubingubi. ⁷ Yesu kawezila, kawadalisa, kawalongela, “Inukeni, Sekemudumbe!” ⁸ Ivo wenuka na wabenzula yameso yawo, mbali hawamuwonile munhu imwenga ila Yesu yaidumwe.

⁹ Viwakalile wohumuluka kuna ulugongo, Yesu kawalagiliza, kawalongela, “Sekemumulongele munhu wowose yomuyawonile mbaka Mwana wa Munhu vodayazilibuke.”

¹⁰ Maabaho wanahina wake wamuuzi, “Habali wafundiza Malagilizo wolonga Eliya kolondeka yanduse kwiza?”

¹¹ Yesu kedika, “Kweli Eliya kokwandusa kwiza, nayo kezakwika goya chila chinhu. ¹² Mbali nowalongela, Eliya keza kamala, mbali wanhu hawamanyile bule na wamtendela viwalondile wawo. Ivo ivo wezamgaza Mwana wa Munhu.”

¹³ Maabaho wanahina wavimanya kuwa kakala kolonga nawo mbuli za Yohana Mbatizi.

*Yesu komuhonya mbwanga yeli na chinyamkela
(Maliki 9:14-29; Luka 9:37-43)*

¹⁴ Viyalubwelele lung'husesa lwa wanhu, munhu imwe kamuhitila Yesu, kumtumbalila mavindi haulongozi hake, ¹⁵ kalonga, “Mwenevale, muwonele ubazi mbwanga wangu, kogaya ng'hani, kana chisango. Miyanza mingi kombwanha muna umoto hebu muna yamazi. ¹⁶ Nimgala kwa wanahina wako, mbali hawadahile bule kumuhonya.”

¹⁷ Yesu kawedika, “Mweye wanhu mwilibule uhuwilo na mwagile! Nizakala na mweye mbaka zuwaki? Nizawafunyila umoyo mbaka zuwaki? Mgaleni iyo imbwanga hano hamwangu!” ¹⁸ Yesu kambwakila chinyamkela, chinyamkela kamulawa imbwanga ija, bahobaho mbwanga ija kahona.

¹⁹ Maabaho wanahina wamuhitila Yesu chinyele, wamuuzza, “Habali cheye hachidahile bule kumulava chinyamkela?”

²⁰ Yesu kawedika, “Kwaviya mweye muhungukilwa na uhuwilo, nowalongela kweli, one muwile na uhuwilo ndodo fana mbeyu ya mbiki wa haladali, muhadahile kutenda josome. Hata one iwile kuulongela lugongo, ‘Segela hano uhite kuja’ nawo uhawategeleze. ²¹ Dino hadidahika bule mbali kwa kutosa na kufunga.”

*Yesu kolonga kaidi mbuli ya ifa yake
(Maliki 9:30-32; Luka 9:43-45)*

²² Wanahina wose viwafikile kuna umkowa wa Galilaya, Yesu kawalongela, “Mwana wa Munhu kohita kutuligwa muna yamakono ya wanhu,²³ wezamkoma, mbali zihafosa siku nhatu hamwande, kezazilibuka.”

Wanahina wengilwa na usungu ng'hani.

Kuliha kodi ya Kaye ya Mulungu

²⁴ Yesu na wanahina wake viwafikile Kapelin-aumu, wasola kodi ya Kaye ya Mulungu weza kwa Petili, wamuuzza, “Vino mfundiza wenu kuliha kodi ya Kaye ya Mulungu?”

²⁵ Petili kawedika, “Ona, kuliha.”

Petili viyengile mgati, Yesu kandusa kumulongela, “Kowonaze Saimoni? Vino wafalume wa isi wosola kodi na usulu kwa wanhu welihi? Kwa wanhu wa isi yawo hebu kwa wageni?”

²⁶ Petili kamwidika, “Kwa wageni.”

Yesu kalonga, “Vinoga. Ivo wakaya hawalondeka kuliha kodi bule. ²⁷ Mbali hachilonda kuwadesa wanhu wawo bule. Ivo hita kuna dilamba ukalowe somba kwa ndwano. Somba wa mwanduso yondaunpate, muna umulomo wake kwizawona sente yoifaya kulihila kodi yangu na yako. Sola ukalihe kodi yetu.”

18

Yelihi yeli mkulu?

(Maliki 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Lusita ulo ulo wanahina wamuhitila Yesu, wamuuzza, “Yelihi yeli mkulu muna Ufalume wa kuulanga?”

² Yesu kamtanga mwana ndodo, kamwimiza haulongozi wawo,³ kalonga, “Nowalongela kweli,

one hamugaluke na kuwa fana wana wadodo, hamwizakwingila bule muna Ufalume wa kuulanga. ⁴ Munhu yoyose yotenda fana mwana ino, niiyo mkulu muna Ufalume wa kuulanga. ⁵ Yoyose yodayamuhokele mwana fana ino kwa zina jangu, konihokela niye.

Vinhu vovimtenda munhu yatende uhasanyi
(Maliki 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Mbali munhu wowose yomahasanya imwe wa wanhu wano wadodo wowonihuwila, yomfaya yafungiligwe mwiisingo dibwe kulu da kudundila na kudumbwikizwa muna uludonho lwa bahali. ⁷ Isi yose izagaya kwa ichimu cha mbuli zoziwatenda wanhu watende uhasanyi. Mbali zino zakuwatenda wanhu watende uhasanyi zolodeka zize, mbali kezagaya ng'hani munhu ija yowatenda wanhu watende uhasanyi!

⁸ “One mkono wako hebu mgulu wako wahakutenda wagize uhuwilo wako, ukanhe ukawase kutali na weye. Muhavu kwingila muna ugima wa siku zose kuno kuhungukilwa na mkono hebu mgulu, sembuse kuwa na makono maida hebu migulu midi na kwasigwa muna umoto wa siku zose. ⁹ One ziso jako dahakutenda wagize uhuwilo, ding'ole na ukajase kutali na weye. Muhavu kwingila muna ugima wa siku zose kuno kuna gele sembuse kuwa na meso maida, na kwasigwa muna jehanamu ya moto.

Simwe da ng'hondolo yagile
(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Loleni, sekemumbeze imwe wa wadodo wano! Kwaviya nowalongela kuwa wasenga

wawo kuulanga wakuulongozi wa Tati yangu wa kuulanga. ¹¹ Kwaviya Mwana wa Munhu keza kukombola chiya chagile.

¹² “Mogesaze? Munhu yahawa na ng'hondolo gana, na imwe mwa iwawo kokwaga, vino hawaleka waja malongo kenda na kenda, na kuhita kulugongo na kunzahila ija ng'hondolo yagile? ¹³ Nomulongelani kweli, one yahanpata iyo, kodeng'helela ng'hani, kufosa waja ng'hondolo malongo kenda na kenda hawagile. ¹⁴ Iviya Tati yenu wa kuulanga halonda bule wadodo wano wage.

Ndugu weli na uhasanyi

¹⁵ “One ndugu yako yahakubananga, hita ukamulamule weye na yeye mwiidumwe. One yahakuhulika, kumpata ndugu yako. ¹⁶ Mbali one yahalema kukutegelezae, umsole munhu imwe hebu wanhu wamwenga weli hamwe na weye, muladi 'chochose chilongigwa na wakalangama waidi hebu watatu chitogoligwe,' fana Maandiko Yelile viyolonga. ¹⁷ One yahalema kumtegelezani, dilongele bumbila da wahuwila wa Chilisito na one yahalema kuwategeleza wahuwila, muleke kumwako yawe fana munhu hammanyile Mulungu hebu msola kodi.

¹⁸ “Nomulongelani kweli, chochose chondamufunge muna isi, chizafungigwa kuulanga, na chochose chondamufungule muna isi, chizafungigwa kuulanga.

¹⁹ “Kaidi nowalongela kweli, wanhu waidi vimwili wahaitogolela mbuli yoyose ya kutosa

hano hana isi, Tati yangu wa kuulanga kezawa-tendela mbuli iyo. ²⁰ Kwaviya hanhu hohose howoiting'hana wanhu waidi hebu watatu kwa zina jangu, na niye nahagati yawo.”

Simwe da msang'hani halekelela

²¹ Maabaho Petili kamuhitila Yesu na kamuuzi, “Mndewa, vino ndugu yangu yanibanange miyanza mingahi na niye nimulekelele? Hata yahanibananga miyanza saba?”

²² Yesu kamwidika, “Nokulongela, siyo miyanza saba muhala, mbali saba miyanza malongo saba.

²³ Kwaviya Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Ulinga fana mfalume imwe yoyalondile kuwapeta watumigwa wake.

²⁴ Viyakalile kopeta, kagaliligwa msang'hani wake imwe yakalile kodaigwa deni da hela miliyoni nyingi. ²⁵ Nayo viyapu-wile cha kumulihwa, mwenevale wake kalonga yachuuwigwe yeye na mke wake na wanage na vinhu vose viyeli navo, muladi dikalihigwe dideni diya.

²⁶ Msang'hani ija kumtumbalila mavindi mfalume, kalonga, ‘Mwenevale, nolamba uni-funyile umoyo na niye nizakuliha chila chinhu!’

²⁷ Mwenevale kamuwonela ubazi, kamfungula, kamulekelela dideni na kamuleka yahite.

²⁸ “Mbali msang'hani ija viyasegele, kamuwona msang'hani miyage yoyakalile yondai hela ndodo. Kangwila, kamkabula dimelo jake na kamulongela, ‘Unilihe chila chinikudai.’

²⁹ Msang'hani miyage kumtumbalila mavindi, kamulamba, ‘Nilekele, nizakuliha yose iviya.’

³⁰ Mbali kalema, kasegela na kumwika miyage mchifungo, mbaka vondagalihe dideni

diya. ³¹ Wasang'hani wayage viwayawonile yaja yoyalawilile, wehilwa ng'hani, wahita kumulongela mwenevale chila chinhu chochilawilile. ³² Hamala baho, mwenevale wake kamtanga ija msang'hani, kamulongela, 'Weye kwa msang'hani yehile! Niye nikulekela deni diya jose kwaviya kunilamba nikulekele. ³³ Vino na weye hulondeke kumuwonela ubazi msang'hani miyago fana viya niye vinikuwonele ubazi?' ³⁴ Mwenevale ija kehilwa ng'hani na kangala msang'hani ija kuna ichifungo. Uko kezagazigwa mbaka vondagalihe deni yose."

³⁵ Yesu kakomelezela kulonga, "Ivo niivo vondaiwe Tati yangu wa kuulanga vondagawatende mweye, one mweye hamuwalekele ndugu zenu kulawa muna imizoyo yenu."

19

Chibuwa cha nyasa (Maliki 10:1-12)

¹ Yesu viyakomeleze kulonga mbuli izo, kasegela isi ya Galilaya na kahita kuna zibanzi za Yudeya, umwambu wa ulwanda lwa Yolodani.

² Lung'husesa lukulu lwa wanhu lumsondelela, nayo kawahonya.

³ Mafalisayo wamwenga wamuhitila Yesu kwa kumgeza, walonga, "Vino muna Yamalagilizo yetu munhu kodaha kumwasa mke wake kwa mbuli yoyose?"

⁴ Yesu kawedika, "Vino hamusomile bule Yamaandiko Yelile yoyolonga kuwa, kulawa mwan-duso Mulungu kawalumba mulume na muke?"

⁵ Maabaho Mulungu kalonga, ‘Kwa ichimu chino, munhu kezamuleka tati yake na mami yake, keza-ilumba na mke wake, nawo waidi wezakuwa lukuli lumwe.’ ⁶ Ivo siyo waidi kaidi, mbali lukuli lumwe. Ivochiya choyachilumbilize Mulungu, munhu sekeyachigole.”

⁷ Mafalisayo wamuuza, “Lelo habali Musa kaching’ha Lagilizo da kumuleka muke kwa kumwing’ha chibuwa cha nyasa?”

⁸ Yesu kawedika, “Musa kawalekelela muwase wake zenu kwa mbuli ya udala wa mizoyo yenu. Mbali kwandusila Mulungu viyalumbile isi hai-wile ivo bule. ⁹ Nowalongela, one mke wako hatendile ugoni bule, hulondeka kumwasa na kusola imwenga. One uhatenda ivo, kotenda ugoni.”

¹⁰ Wanahina wake wamulongela, “One mbuli za munhu na mke wake zahawa ivo, muhavu kuleka kusola.”

¹¹ Yesu kawedika, “Siyo wose wowodaha kuhokela mbuli ino, mbali ni waja muhala wowajaliigwe na Mulungu. ¹² Kuna vinhu vili mbasakanyo vimtendeza mulume sekeyasole, wamwenga welekigwa ivo kulawa muna izinda za mami zawo, wamwenga watendigwa na wanhu kuwa ivo, na wamwenga hawasola kwa kuuzahila Ufalume wa kuulanga. Yoyodaha kwiihokela mbuli ino nayaihokele.”

*Yesu kowatemela mate wana wadoododo
(Maliki 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Wanhu wamgalila Yesu wana wadoododo muladi yawekile makono na yawatosele. Mbali wanahina wake wawabwakila wanhu wawagalile wana wawo. ¹⁴ Yesu kalonga,

“Walekeni wana wadoododo weze kumwangu, sekemuwalemese. Kwaviya Ufalume wa kuulanga ni wa wanhu fana wawo.” ¹⁵ Kawekila makono, maabaho kasegela hanhu baho.

Mbwanga tajili

(Maliki 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Munhu imwe kamuhitila Yesu na kamuuza, “Mfundiza! Nitende chinhu chilihi chinogile muladi nihokele ugima wa siku zose?”

¹⁷ Yesu kamwidika, “Habali koniuzua mbuli ya vinhu vinogile? Yanogile ni imwe muhala. Mbali one wahalonda kwingila muna ugima wa siku zose, yamhilila malagilizo.”

¹⁸ Kamuuza, “Malagilizo yelihi?”

Yesu kamwidika, “Sekeukome, sekeuzini, sekeubawe na sekeulonge uvwizi, ¹⁹ wategeleze tati yako na mami yako, na umulonde mkaya miyago fana viuilonda weye mwenyewo.”

²⁰ Mbwanga ija kamwidika, “Malagilizo yose niyamhisa. Lelo nihungukilwa na choni kaidi?”

²¹ Yesu kamulongela, “One wahalonda uwe goya muna ichila chinhu, hita ukachuuze vinhu vose viuli navo, maabaho weng’he hela ngayengaye, na kwizakuwa na ngama kuulanga. Maabaho wize unisondelele.”

²² Mbwanga ija viyahulike ivo, kahita kwa usungu kwaviya kakala tajili ng’hani.

²³ Maabaho Yesu kawalongela wanahina wake, “Nowalongelakweli, izakuwa vidala ng’hani kwa matajili kwingila muna Ufalume wa kuulanga.

²⁴ Kaidi nowalongelani kweli, izakuwa vibuha kwa mnyama yotangigwa ngamiya kwingila

muna ichizonzo cha sanziya sembuse munhu tajili kwingila muna Ufalume wa Mulungu.”

²⁵ Wanahina viwahulike ivo, wazanywa ng'hani na wamuuzi, “Lelo yelihi basi yondayakomboligwe?”

²⁶ Yesu kawalola, kawedika, “Kwa munhu haidahika bule, mbali kwa Mulungu chila chinhu chodahika.”

²⁷ Petili kedika, “Lola, cheye chileka chila chinhu na chikusondelela weye! Lelo chizapata choni?”

²⁸ Yesu kawedika, “Nowalongela kweli, muna isi ya sambu, Mwana wa Munhu vondagale hana ichigoda cha chifalume chake, mweye womunisondelele niye iviya mwizakala muna ivigoda longo na vidi, kuyatagusa makabila longo na mairi ya Isilaeli. ²⁹ Chila munhu yoyalekile kaye hebu ndugu wa chilume hebu wa chike hebu tata hebu mama hebu wana hebu migunda kwa ichimu cha zina jangu, kezahokela miyanza gana, na kezakwing'higwa ugima wa siku zose. ³⁰ Mbali wengi weli wa mwanduso, wezakuwa wa kuuhelelo, na wengi weli wa kuuhelelo sambu, wezakuwa wa mwanduso.

20

Watumigwa muna umgunda wa mizabibu

¹ “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Kukala na munhu yoyaidawile imitondo ng'hani, kahita kuzahila wasang'hana muladi yawagale muna umgunda wake. ² Nayo viyaitogolele nawo kuwalihya yombe da siku dimwe, kawagala kusang'hana kuna umgunda wake. ³ Saa nhatu kahita kuna

digulilo, kawafika wanhu wakala, wabule usang'hano wowose. ⁴ Nawo iviya kawalongela, 'Hiteni na mweye kuna umgunda wangu. Nizawaliha viilondeka.' ⁵ Ivo wanhu waja wahita.

"Munhu ija kalawa kaidi saa sita imisi na saa kenda, na katenda ivo ivo. ⁶ Viikalile habehi kufika saa longo na imwe, kalawa kaidi, kawafika wanhu wamwenga wema zugaga. Kawauza, 'Vil-ihini vino vimwimile hano zugaga imisi yose bila sang'hano?' ⁷ Wamulongela, 'Kwaviya habule munhu yoyaching'hile sang'hano.' Kawalongela, 'Vinoga, lelo na mweye hiteni kuna umgunda.'

⁸ "Vidiswile, ija mwene mgunda kamulongela imwimilizi wake, 'Watange walimi uwalihe mayombe yawo, wahasongela waja wa uhelelo mbaka wa mwanduso.' ⁹ Waja wanhu wanduse kusang'hana saa longo na imwe viwezile, wahokela chila munhu yombe da siku dimwe. ¹⁰ Ivo waja wanduse kusang'hana viwezile, wagesa wezahokela hela nyingi ng'hani, mbali nawo weng'higwa yombe da siku dimwe. ¹¹ Viwahokele hela zawo, wandusa kulongelesa kwa ija mwene mgunda, ¹² walonga, 'Cheye chisang'hana usang'hano siku yose, kai muna dizuwa, na wano wa kuuhelelo wasang'hana saa dimwe muhala. Lelo kochiliha chose sawa!'

¹³ "Mbali mwene mgunda kawedika, 'Tegelezeni mbwiya zangu, simbunzileni bule. Vino hachiitogolele mweye musang'hane usang'hano wa siku yose kwa maliho ya yombe da siku dimwe?' ¹⁴ Sola iyo yili yako na uhite ukaye. Nolonda kumwing'ha ino wa kuuhelelo fana vinikwing'hile weye. ¹⁵ Vino havinogile bule

niye kutenda chiya chili changu vonilonda niye mwenyewo? Hebu muna migongo kwaviya niye nina moyo unogile?”

¹⁶ Yesu kakomelezela kwa kulonga, “Waja weli wa uhelelo wezakuwa wa mwanduso, na waja weli wa umwanduso wezakuwa wa uhelelo.”

Yesu kolonga mwanza wa katatu mbuli ya ifa yake

(Maliki 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Yesu viyakalile yohita Yelusalemu, kawasola waja wanahina longo na waidi waidumwe, kawalongela, ¹⁸ “Tegelezeni, chohita Yelusalemu. Uko Mwana wa Munhu kezatuligwa muna yamakono ya wakulu wa nhambiko na wafundiza Malagilizo, nawo wezamtahasa yadanganike. ¹⁹ Maabaho wezangala kwa wanhu weli siyo Wayahudi, wawo wezamkeweza na wezamuwanha mibalati na wezamuwamba mumsalaba, mbali siku deketatu hamwande kezazilibuka kuwadanganike.”

Mapulo ya mama imwe

(Maliki 10:35-45)

²⁰ Maabaho mke wa Zebedayo na wanage waidi wa chilume wamwizila Yesu. Imama iyo kumtumbalila Yesu mavindi na kalonda yatendiligwe choyolonda.

²¹ Yesu kamuuza, “Kolonda choni?”

Imama ija kamwidika, “Nikile chilagano kuwa wano wanangu waidi wezakala ubanzi wako wa kumoso na ubanzi wako kulume muna Ufalume wako.”

²² Yesu kedika, “Hamuchimanyile bule chiya chimupula. Vino modaha kumgwila nhungo yoning'wila niye?”

Wamwidika, “Chodaha.”

²³ Yesu kawalongela, “Kweli mwizakung'wila nhungo yangu, mbali kukala ubanzi wangu wa kumoso na ubanzi wangu wa kulume, niye nabule udahi wa kuweng'ha. Mbali wokwing'higwa waja wasasaliligwe na Tati yangu.”

²⁴ Waja wanahina longo dimwe viwahulike ivo, wawehila waja iwandugu waidi. ²⁵ Yesu kawatanga wose hamwe na kawalongela, “Muvimanya kuwa watawala wa wanhu weli siyo Wayahudi wotawala kwa nguvu, na weli na ukulu wowatumikisha. ²⁶ Mbali haizakuwa ivo bule kumwenu. Munhu yoyose yolonda yawe mkulu kumwenu, kolondeka yawe msang'hani wenu. ²⁷ One munhu yoyose yolonda kuwa wa mwan-duso, kolondeka yawe mtumwa wenu, ²⁸ fana viya Mwana wa Munhu hezile kusang'haniligwa bule, mbali kusang'hanila na kulava ugima wake kwa ichimu cha kukombola wanhu wengi.”

*Yesu kowahonya vipofu waidi
(Maliki 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Yesu na wanahina wake viwakalile wolawa Yeliko, lung'husesa lukulu lwa wanhu lumsondelela. ³⁰ Wanhu waidi vipofu wakala wakalile mungwazogwazo ya inzila. Viwahulike Yesu kofosa, wandusa kuguta, “Mndewa! Mwana wa Daudi, uchiwonele ubazi.”

³¹ Lung'husesa luwabwakila, wawalongela wanyamale. Mbali wawo waiyoha kulandula

yamadizi, “Mndewa! Mwana wa Daudi! Uchiwonele ubazi!”

³² Yesu kema na kawatanga, kawauza, “Molonda nimtendeleni choni?”

³³ Wamwidika, “Mndewa, cholonda kuwona!”

³⁴ Yesu kawawonela ubazi na kawadalisa meso yawo. Bahobaho wadaha kuwona, nawo wamsondelela.

21

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa deng'ho

(Maliki 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

¹ Yesu na wanahina wake viwakalile habehi na Yelusalemu, wafika Besifage kuna ulugongo lwa Mizaituni. Uko Yesu kawatuma wanahina wake waidi wamulongolele. ² Kawalongela, “Hiteni mbaka chibululu chiya chili kuulongozi wenu. Baho mwizamfika chihongwe na mwanage wafungigwa, wafunguleni muwagale hano. ³ Munhu yahamulongelani mbuli yoyose, longeni, ‘Mndewa kowalonda na kezawabweleza.’ ”

⁴ Yano yose yalawila muladi yaja yose yalongigwe na mulotezi wa Mulungu yatimie,

⁵ “Dilongele bululu da Sayuni, ‘Lola mfalume wako kokwiza, muhole na kakwela chihongwe, mwana chihongwe.’ ”

⁶ Wanahina waja wahita, watenda fana Yesu viyawalagilize kutenda. ⁷ Wamgalila Yesu chihongwe ija na mwana chihongwe, wanzanza viwalo mchanyha yake na Yesu kakwela kungongo wake. ⁸ Wanhu wengi wanzanza viwalo vawo mwiinzila na wanhu wamwenga

wakanha matambi ya ming'andi ya mitende, wayazanza mwiinzila. ⁹ Lung'husesa lukulu lwa wanhu lulongole na waja wowasondelele walandula madizi yawo, walonga,

“Nhogolwa, Mwana wa Daudi,

Mulungu yomtemela mate yokwiza kwa zina da Mndewa!

Nhogolwa kwa yeli mchanya ng'hani kuulanga.”

¹⁰ Yesu viyengile Yelusalemu, bululu jose dingila tivitivi da wanhu. Wanhu wauza, “Ino iyo yelihi?”

¹¹ Lung'husesa lwa wanhu lwidika, “Ino ni Yesu, Mulotezi wa Mulungu kulawa Nazaleti yili uko Galilaya.”

Yesu kohita kuna Ikaye ya Mulungu

(Maliki 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

¹² Maabaho Yesu kengila mwi Ikaye ya Mulungu. Kawawinga wanhu wose wowakalile wogula na kuchuuzza vinhu umo mwi Ikaye ya Mulungu. Maabaho kahindula meza za wavunja hela na kahindula vigoda va wachuuzza nziwa.

¹³ Kawalongela, “Yandikigwa muna Yamaandiko Yelile, Mulungu kalonga, ‘Kaye yangu izatangigwa kaye ya nhambiko.’ Mbali mweye muitenda kuwa mina ya wabavi.”

¹⁴ Vipofu na mbetembete wamuhitila umo mwi Ikaye ya Mulungu, nayo kawahonya. ¹⁵ Wakulu wa nhambiko na wafundiza Malagilizo wehilwa ng'hani viwawone mauzauza yoyatendile Yesu, na wana viwalandule madizi yawo mwi Ikaye ya Mulungu viwalongile, “Nhogolwa Mwana wa

Daudi!” ¹⁶ Wamuuzza Yesu, “Vino kuwahulika wano chiwolonga?”

Yesu kawedika, “Wona, nihulika. Vino hamusomile bule muna Yamaandiko Yelile, ‘Muwafundiza wana wadoododo na ving’hele kulava nhogolwa inogile.’”

¹⁷ Maabaho Yesu kawaleka, kahita kunze ya bululu da Besaniya, uko kagona.

*Yesu koubwakila mbiki wa mtini
(Maliki 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Imitondo ng’hani Yesu viyakalile kobwela kudibulu jake, kakala na nzala. ¹⁹ Kauwona mbiki wa mtini mungwazo ya inzila, kauhitila mbali hawonile chochose, ila kawona mayani muhala. Ivo kaulongela mbiki uwo, “Whizakwima matunda kaidi ng’o!” Bahobaho mbiki uwo unyala.

²⁰ Wanahina wake viwawonile ivo, wazanywa ng’hani, waiuza, “Vino, habali mtini uno unyala chihima hima?”

²¹ Yesu kawedika, “Nowalongela kweli, muhahuwila bila kwika shaka, hamwizatenda ijo dilawilile kwa mtini muhala, mbali hata muhaulongela lugongo luno, ‘Ng’oka ukayase mwenyewo mwiibahali,’ nawo wizatenda ivo.

²² One muhahuwila, mwizahokela chochose chondamupule muna inhambiko.”

*Mbuli ya udahi wa Yesu
(Maliki 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu kengila muna Ikaye ya Mulungu. Viyakalile kofundiza, wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito, wamuuzza, “Vino weye kotenda mbuli

izo kwa udahi wa yelihi? Yelihi yakwing'hile udahi uno?"

²⁴ Yesu kawedika, "Nomuuzani mbuli imwe, one muhanidika, nizamulongelani kuwa notenda yano kwa udahi wa yelihi. ²⁵ Vino ubatizo wa Yohana ulawa kulih? Ulawa kuulanga hebu ulawa kwa wanhu?"

Mbali wawo wandusa kuiuzagiza, "Chihalonga, 'Ulawa kuulanga,' kezachiuza, 'Habali hachimtogle Yohana?' ²⁶ One chihalonga, 'Ulawa kwa wanhu,' chodumba lung'husesa kwaviya wose wotogola kuwa Yohana mulotezi wa Mulungu."

²⁷ Ivo wamwidika, "Hachivimanyile bule."

Yesu kawalongela, "Na niye iviya simulongelani kuwa notenda yano kwa udahi wa yelihi.

Simwe da wabwanga waidi

²⁸ "Vino mweye mogesa choni? Kukala na munhu kana wana waidi. Kamuhitila ija wa mwanduso, kamulongela, 'Mwanangu, hita diyelo ukasang'hane usang'hano muna umgunda.' ²⁹ Mwana ija kedika, 'Ndema,' mbali hamwande katogola na kahita kusang'hana usang'hano. ³⁰ Maabaho tata ija kamuhitila mwana imwenga, kamulongela viyaviya, nayo kamwidika, 'Ona mwenevale,' mbali haitile bule. ³¹ Vino yelihi hagati ya wano katenda yanogile kwa tati yake?"

Wamwidika, "Mwana ija wa mwanduso."

Ivo Yesu kawalongela, "Nowalongela, wasola kodi na wagoni wezamongolelani kwingila muna Ufalume wa Mulungu. ³² Yohana Mbatizi keza kumwenu kamulagusani nzila inogile, na mweye hamumtogle bule. Mbali wasola kodi na

wagoni wamtogola. Iviya hata vimuwonile yayo, hamusamhile na hamumtogole bule.”

Simwe da mgunda wa zabibu na walimi
(Maliki 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Yesu kawalongela, “Tegelezeni simwe dimwenga. Kukala na munhu imwe mwene mgunda, kahanda zabibu. Kazungulusa wako, kahimba kombo da kukamila divai na kazenga lingo, maabaho kaweka walimi. Viyakomeleze ivo kasegela kahita isi ya kutali. ³⁴ Siku za kwaha zabibu viyafikile, kawatuma watumigwa wake kwa waja iwalimi muladi wakasole zabibu. ³⁵ Mbali walimi wawagwila watumigwa waja, imwe wamtowa, na imwenga wamkoma, na imwenga wamkoma kwa mabwe. ³⁶ Kawatuma kaidi watumigwa wamwenga wengi kufosa waja wa mwanduso, mbali walimi wawatendela viyaviya. ³⁷ Kuuhelelo, kamtuma mwanage kuno kolonga, ‘Mwanangu wezamtegeleza.’ ³⁸ Mbali walimi waja viwamuwone mwanage, wailongela wawo kwa wawo, ‘Ino iyo muhazi, chimkome muladi chisole uhazi wake.’ ³⁹ Wamgwila na wamwasa kunze ya umgunda wa mizabibu, wamkoma.”

⁴⁰ Maabaho Yesu kawauza, “Vino mwene mgunda wa mizabibu vondayeze, kezawatenda choni walimi wawo?”

⁴¹ Wawo wamwidika, “Kezawakoma wanhu wawo wehile, nayo kezaweng’ha walimi wamwenga umgunda wake, wawo wezamwing’ha matunda kwa siku zake.”

⁴² Yesu kawalongela, “Vino hamunasoma muna Yamaandiko Yelile viyolonga?”

‘Dibwe dowalemile wazenzi kuzengela,
diwa dibwe dinogile kufosa mabwe yose ya
kuzengela.

Mndewa kachitenda chinhu chino,
na chiwa chinhu cha mwaznyo n'hani kumwetu.’

⁴³ “Ukweli nowalongela, Ufalume wa Mulungu wizegezigwa kumwenu na kwing'higwa wanhu wamwenga wokweleka matunda yake, wawo ni waja wowotenda viyolonda Mulungu. ⁴⁴ Munhu yoyose yodayagwiligwe na mhanda iyo, kez-abenekabeneka, na munhu yoyose yondaingwile, izandunda tipitipi.”

⁴⁵ Wakulu wa nhambiko na Mafalisayo viwahu-like masimwe yayo, wavimanya kuwa kakala kowalonga wawo. ⁴⁶ Ivo wakala wozahila zila ya kumgwila, mbali wakala wodumba wanhu, kwaviya wanhu wamuwona kuwa Yesu ni mulotezi wa Mulungu.

22

Simwe da dugila da zengele (Luka 14:15-24)

¹ Yesu kalonga nawo kaidi kwa masimwe.
² “Ufalume wa kuulanga ulinga vino. Kukala na mfalume yaweng'hile mwanage dugila da zengele. ³ Maabaho kawatuma wasang'hani wake wawatange waja wowagonikigwe kunaisola, mbali wowagonikigwe walema kwiza. ⁴ Kawatuma kaidi wasang'hani wamwenga, kawalongela wakawalongele, ‘Dugila jangu disasaligwa dimala, ng'ombe lume na dang'ang'a wanenehe wachinjigwa wamala, na chila chinhu chikigwa goya chimala. Izeni kuna didugila!’

⁵ Mbali wawo wowagonekigwe hawagesile, wahita imwe kumgunda wake na imwenga kuna ibiashala yake, ⁶ na wamwenga wawamha wasang'hani waja, wawaliga na kuwakoma. ⁷ Mfalume ija kapata ludoko, kawatuma wakalizi wake wahite kuwakoma wakomaji wawo na kusoma bululu jawo. ⁸ Maabaho kawalongela wasang'hani wake, 'Ndiya ya zengele isasaligwa imala, mbali waja wowagonikigwe hawafaya bule. ⁹ Ivo hiteni kudikulugumbi, na wose wondamuwawone watangeni kuna isola.' ¹⁰ Watumigwa waja wahita kuna zinzila mhanda, wawagala wanhu wose wowawaonile, wehile na wanogile, dugila da zengele dikala dimemile wageni.

¹¹ "Mfalume kengila mnyumba kuwalola wageni, kamuwona munhu hayawale walo da zengele. ¹² Kamuuza, 'Mbwiyanu kwingilaze muno na weye kwabule chiwalo cha zengele?' Mbali munhu ija kakala hupi. ¹³ Baho mfalume kawalongela wasang'hani, 'Mumfunge migulu na makono, maabaho mumwase kunze kudiziza, uko kezalila na kudunda meno.' "

¹⁴ Maabaho Yesu kakomeleza kwa kulonga, "Watangigwe wengi mbali wasaguligwe wadodo."

Mbuzi kusionhela kuliha kodi kwa mfalume wa Loma

(Maliki 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Maabaho Mafalisayo wahita kunze kutenda usaguzi muladi wadahe kumtega Yesu kwa mbuli zake. ¹⁶ Wawatuma wanahina wawo kumwake

na wanahina wa chibumbila cha Helodi. Walonga, “Mfundiza, chovimanya kuwa weye kwa munhu mkweli, na iviya kofundiza nzila ya Mulungu chiukweli. Humdumba munhu yoyose, na iviya hulola ukulu wa munhu. ¹⁷ Lelo chilongele, kogesaze? Vinoga kumwing'ha kodi mfalume wa Loma hebu havinogile?”

¹⁸ Mbali Yesu kavimanya wihi wawo, kawalongela, “Mweye mwawadelenya! Mbona monigeza? ¹⁹ Nilaguseni hela yoisang'haniligwa kuliha kodi!”

Wamgalila sente. ²⁰ Yesu kawauza, “Chihanga chino na zina dino va yelihi?”

²¹ Wamwidika, “Va mfalume wa Loma.”

Yesu kawalongela, “Mwing'heni mfalume wa Loma vili va mfalume wa Loma na mwing'heni Mulungu vili va Mulungu.”

²² Viwahulike ivo wazanywa, wamuleka na wasegela.

*Mbuza kusionhela uzilibuko
(Maliki 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Siku iyo Masadukayo wamwenga, wanhu wowolonga kuwa wanhu wowadanganike hawadaha kuzilibuka, wamuhitila Yesu, ²⁴ wamuuzwa, “Mfundiza, Musa kalonga munhu yahadanganika bila kuleka wana, ndugu yake yamsole mgane iyo muladi yanpatile wana ndugu yake yoyadanganike. ²⁵ Lelo kukala na ndugu saba, wa mwanduso kasola, maabaho kadanganika bila kupata wana, kamulekela ndugu yake muke iyo. ²⁶ Ndugu wekaidi ikala ivo ivo, na wekatatu, mbaka wose saba. ²⁷ Kuuhelelo mama ija nayo kadanganika. ²⁸ Lelo muna isiku

ya kuzilibuka, mama iyo kezakuwa muke wa yelihi? Ndugu wose saba wamsola.”

²⁹ Yesu kawedika, “Mweye mokwaga kwaviya hamuyamanyile Maandiko Yelile wala udahi wa Mulungu. ³⁰ Kwaviya wanhu wowadanganike vondawazilibuke, hawezasola wala kusoligwa, mbali wezakuwa fana msenga wa kuulanga. ³¹ Na kwa mbuli ya kuzilibuka, vino hamusomile bule muna ichitabu Mulungu viyalongile, ³² ‘Niye Mulungu wa Bulahimu na Mulungu wa Isaka na Mulungu wa Yakobo.’ Sili Mulungu wa wanhu wowadanganike, mbali Mulungu wa wanhu weli wagima.”

³³ Lung’husesa viwahulike ivo, wazanywa ng’hani na mafundizo yake.

Lagilizo kulu

(Maliki 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Mafalisayo viwahulike kuwa Yesu kowatenda Masadukayo wanyamale, waiduganya hamwe. ³⁵ Imwe wawo, yoyakalile mfundiza Malagilizo kamuuza Yesu kwa kungeza. ³⁶ “Mfundiza, Lagilizo dilihi dili kulu kufosa yose?”

³⁷ Yesu kamwidika, “ ‘Mulonde Mndewa Mulungu wako kwa moyo wako wose, na kwa muhe wako wose, na kwa nzeweze zako zose.’ ³⁸ Dino ijo lagilizo dili kulu na da mwanduso. ³⁹ Na lagilizo dekaidi ijo dino, ‘Mulonde mkaya miyago fana viuilonda mwenyewo.’ ⁴⁰ Malagilizo yose ya Musa na maandiko yose ya walotezi wa Mulungu vohuwila malagilizo yano maidi.”

Mbuza kusonhela Chilisito?

(Maliki 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Mafalisayo viwaiduganye hamwe, Yesu kawauza, 42 “Mweye mogesa choni kwa mbuli ya Chilisito Mkombola? Vino mwelekwa wa yelihi?”

Wawo wamwidika, “Mwelekwa wa Daudi.”

43 Yesu kawauza, “Lelo habali Daudi kamtanga Mndewa kwa udahi wa Muhe Yelile? Kwaviya Daudi kalonga,

44 ‘Mndewa kamulongela Mndewa wangu, Kala hano ubanzi wangu wa kulume, mbaka niweke wehi wako hasi ya magulu yako.’

45 One Daudi komtanga iyo ‘Mndewa,’ Chilisito kokuwaze mwelekwa wa Daudi?”

46 Habule munhu yoyose yoyadahile kumwidika Yesu, na kusongela siku ija habule munhu yoyose yoyagezile kumuza Yesu kaidi.

23

Yesu kowazuma wafundiza Malagilizo na Mafalisayo

(Maliki 12:38-39; Luka 11:43, 46; Luka 20:45-46)

1 Maabaho Yesu kalulongela lung'husesa lwa wanhu na wanahina wake. 2 “Wafundiza Malagilizo na Mafalisayo wakala muna ichigoda cha Musa. 3 Ivo yamheni na mutende yaja yose yowomulongelani, mbali sekemuhige viya viwotenda wawo, wawo hawasang'hana yaja yowoyalonga. 4 Wowatwika wanhu mbahasha zizamile na wawo wenyewo hawalonda bule kugolosa hata kwa chidole wadahe kupapa. 5 Wotenda chila chinhu muladi wawonigwe na wanhu, kwaviya wovala mulamulo wandikigwe Malagilizo muna ivihanga vawo na muna yamakono yawo, na wopanula vibwaya va

viwalo vawo. ⁶ Wolonda kukala kuna ivigoda va kuulongozi kuna yamadugila, na kukala kuchisogo kuna zikaye za kutosela. ⁷ Wolonda kulamsigwa na wanhu muna yamagulilo, na wolonda kutangigwa ‘Mfundiza’. ⁸ Mbali mweye sekemtangigwe ‘mfundiza’, kwaviya mfundiza wenu ni imwe muhala, na mweye wose mwandugu ⁹ Na hano mwiisi sekemumtange yoyose, ‘Tata,’ kwaviya muna Tata imwe muhala wa kuulanga. ¹⁰ Wala sekemutangigwe ‘Walangulizi’ kwaviya mulangulizi wenu ni imwe muhala, nayo ni Chilisito. ¹¹ Na mkulu kumwenu kolondeka yawe msang’hani wenu, ¹² Na munhu yoyose yodayaitende mwenyewo mkulu, kezahulumusigwa, na munhu yoyose yodayaitende mwenyewo ndodo kezakwezigwa.

Yesu kobwakila udelenya wawo

(Maliki 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; Luka 20:47)

¹³ “Mwizagaya mweye wafundiza Malagilizo na Mafalisayo! Wadelenya! Mowahindila wanhu Ufalume wa kuulanga mweye wenyewo hamwingila, na iviya hamuwalekela wowolonda kwingila wengile. ¹⁴ Mwizagaya mweye wafundiza Malagilizo na Mafalisayo, Wadelenya! Kwaviya moja muna zikaye za wagane, na kwa udelenya motambika nhambiko nhali. Kwa ichimu icho nhaguso yenu izakuwa ng’hulu ng’hani.

¹⁵ “Mwizagaya mweye wafundiza Malagilizo na Mafalisayo! Wadelenya! Mogenda mwiibahali

na mwiisi inyalile muladi muwapate wanhu wasondelele nzila ya kumsondelela Mulungu iyenu, na muhawapata mowatenda wawe wana wa jehanamu, miyanza midi kufosa mweye wenyewo.

¹⁶ “Mwizagaya mweye walangulizi vipofu. Mofundiza, ‘Munhu yoyose yahailaha kwa kaye ya Mulungu siyo chinhu, mbali kodaha kuilaha kwa zahabu ya Kaye ya Mulungu kaifunga.’ ¹⁷ Mweye wabozi na vipofu! Ilihi yili ng’hulu, zahabu hebu Kaye ya Mulungu yoiitenda zahabu yele. ¹⁸ Iviya mofundiza, ‘Munhu yoyose yahailaha kwa chilingo siyo chinhu, mbali munhu yondayailahe kwa nhambiko yili muna imazabahu, ulaho uwo womwamha.’ ¹⁹ Mweye vipofu! Ilihi yili ng’hulu nhambiko hebu chilingo yoyiheleza inhambi? ²⁰ Ivo munhu yoilaha kwa chilingo kailaha kwa chilingo icho, na chochose chochikigwe mchanyha yake. ²¹ Na munhu yoyose yoilaha kwa Kaye ya Mulungu koilaha kwa Kaye ya Mulungu, na Mulungu yokala mgati yake. ²² Na munhu yoyose yoilaha kwa ulanga, koilaha kwa chigoda cha chifalume cha Mulungu, na kwa yeye yoyokala mchanyha yake.

²³ “Mwizagaya mweye wafundiza Malagilizo na Mafalisayo! Wadelenya! Mosola zaka za wanhu, hata za mayani yeli na mnung’ho unogile, manjano, na kuno moleka mbuli za mana za malagilizo fana viya kumnogeza Mulungu, ubazi na uhuwilo. Yano hasa yayo yomulondeka kuyamhilila bila kuyaleka yaja yamwenga. ²⁴ Mweye walangulizi vipofu! Mogemula ng’honzi muna yamazi, mbali momela mnyama

yotangigwa ngamiya!

²⁵ “Mwizagaya wafundiza Malagilizo na Mafalisayo! Wadelenya! Mosunha nhungo na machano kwa kunze mbali mgati mumema vinhu vomu-vipatile kwa kukwapula na ugila. ²⁶ Weye Mfal-isayo chipofu! Yandusa kusunha nhungo mgati, na kunze kwizakwela iviya!

²⁷ “Mwizagaya mweye wafundiza Malagilizo na Mafalisayo! Wadelenya! Mulinga fana maleme yoyahakigwe langi nzelu, yowoneka yanoga kwa kunze, mbali mgati yamema mivuha ya wanhu wowadanganike na chila chinhu chifilile. ²⁸ Na mweye iviya mowoneka na wanhu kwa kunze kuwa munoga, mbali kwa mgati mumema uhasanyi na udelenya.

*Yesu kolonga nhaguso yawo
(Luka 11:47-51)*

²⁹ “Mwizagaya mweye wafundiza Malagilizo na Mafalisayo! Wadelenya! Mozenga maleme ya walotezi wa Mulungu na kuyahamba maleme ya wanhu wanogile. ³⁰ Molonga cheye one chikalile uko miyaka iyo ya wasaho zetu, sigambe chitende chiya chiwatendile na kuwakoma walotezi wa Mulungu. ³¹ Mbali motogola wenyewo kuwa mweye mwawana wa wanhu wawakomile walotezi wa Mulungu. ³² Maabaho mukomelezela usang'hano wousang'hanigwe na wasaho zenu. ³³ Mweye mazoka, na wana wa mazoka! Modahaze kuikimbila nhaguso ya jehanamu? ³⁴ Maabaho nizatuma walotezi wa Mulungu kumwenu wanhu wabala na wafundiza, mbali wamwenga mwizawakoma

na wamwenga mwizawawamba mumsalaba, na wamwenga mwizawalanha mibalati muna zikaye zenu za kutosela na kuwawinga kulawa bululu mbaka bululu. ³⁵ Ivo damu yose ya wanhu wanogile ize mchanyha yenu ililigwe mwiisi kusongela kuitiligwe damu ya Abeli ija yanogile mbaka kakala damu ya Zakaliya mwana wa Balakiya yomumkomile muna Ikaye ya Mulungu hagati ya hanogile na chilingo. ³⁶ Nomulongelani kweli, mbuli zino zose zokwiza mchanyha ya wanhu wa ulelwa uno.

*Ulondo wa Yesu kwa bululu da Yelusalemu
(Luka 13:34-35)*

³⁷ “Yelusalemu! Yelusalemu! Kuwakoma walotezi wa Mulungu na kuwatowa kwa mabwe waja wasenga woyawatumile Mulungu kumwenu! Miyanza mingahi nimkunzagizani hamwe kumwangu fana viya kolo da nguku vodikunzagiza vanage hasi ya mabawa yake, mbali hamulondile bule! ³⁸ Na sambi loleni Kaye yenu ya Mulungu izakuwa hame. ³⁹ Kwandusila sambi nomulongelani, hamwizaniwona kaidi! Mbaka vondamulonge, ‘Mulungu yomtemela mate iyo yokwiza kwa zina da Mndewa.’ ”

24

*Yesu kolonga mbuli ya kusionhela kunangigwa
kwa Kaye ya Mulungu*

(Maliki 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu kasegela na kalawa kunze ya Kaye ya Mulungu, na viyakalile kohita, wanahina wake wamuhitila muladi wamulaguse yamazengo ya Kaye ya Mulungu. ² Yesu kawedika, “Moyawona yano

yose? Nowalongela kweli, habule hata dibwe dimwe dondadisigale mchanyha ya dimwenga, chila dibwe dizalagazigwa hasi.”

*Uzidilwa na manhesa
(Masayo 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ Yesu viyakalile muna ulugongo lwa mizaituni, wanahina wake wamuhitila waidumwe wamulongela, “Chilongele mbuli izo zizalawilila zuwaki na chilaguso chaki chondachilaguse kwiza kwako na uhelelo wa isi yose.”

⁴ Yesu kawedika, “Muiteganye, munhu yoyose sekeyamwizileni. ⁵ Kwaviya wanhu wengi wezakuwiza kwa zina jangu na wezalonga kuwa wawo ni Chilisito Mkombola, na wezawavwizila wanhu wengi. ⁶ Na mweye mwizahulika ndwagi na luvumo lwa ndwagi, loleni sekendumbizwe, yayo yolondeka yalawilile kwaviya uhelelo ung'hali haunalawilila. ⁷ Isi izaitowa na isi imwenga, ufalume wizaitowa na ufalume umwenga. Kwizakuwa na nzala na gudemeko da isi chila hanhu. ⁸ Yayo yose yalinga fana mwanduso wa usungu wa kuibasula mwana.

⁹ “Mwizagwiligwa na kutuligwa muladi mutagusigwe na mwizakomigwa. Wanhu wa zisi zose wezamwihilani kwa ichimu changu. ¹⁰ Wanhu wengi wezaikwala na kuulema uhuwilo wawo, na wezainunila, na wezaibiduka wenyewo kwa wenyewo. ¹¹ Maabaho wezalawilila walotezi wa uvwizi wengi muladi wawavwizila wanhu wengi. ¹² Kwa ichimu cha kongezeka kwa yehile, na ulondo wa wanhu wengi wizahola. ¹³ Mbali ija yondayafunye umoyo mbaka kuhelelo, kezakomboligwa. ¹⁴ Na Mbuli ino Inogile ya Ufalume

izapetigwa muna isi yose fana ukalangama kwa zisi zose, na maabaho uhelelo wizakwiza.

Wihi wa ubananzi

(Maliki 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ “Mwizawona, ‘Wihi wa ubananzi,’ woulongigwe na mulotezi wa Mulungu Daniyeli. Diza kwima hanhu helile, ija yosoma yavimanye.

¹⁶ Maabaho waja weli muna isi ya Yudeya, wakimbilila kuna ulugongo. ¹⁷ Ija yeli kuna ichisuwili, sekeyahumuluke kuvisola vinhu vili muna ikaye yake. ¹⁸ Munhu yeli kumgunda sekeyabwele kuchisogo kusola walo jake. ¹⁹ Wezagaya china mama weli na wimo na wokong'heza muna zisiku izo.

²⁰ Toseni kwa Mulungu muladi kukimbila kwenu sekekuwe muna zisiku za chihuhwe hebu siku za Mhumulo! ²¹ Kwaviya lusita ulo, kwizalawilila magayo makulu, na iyo hainalawilila kwandusila kulumbigwa kwa isi mbaka diyelo na haizalawilila kaidi. ²² Siku izo one sigambe zihunguzigwe, habule munhu yoyose yahakomboke, mbali Mulungu kezahunguza siku izo kwa ichimu cha woyawasaguligwe na Mulungu.

²³ “Siku izo yoyose yondayawalonge mweye, ‘Loleni Chilisito Mkombola kahano!’ Hebu ‘kahaja!’ Sekemtogole. ²⁴ Kwaviya wezalawilila Machilisito wa uvwizi na walotezi wa uvwizi, nawo wezatenda mauzauza makulu na mawewedeko, muladi one ihadahika wadahe kuwavwizila mbaka wanhu wowasaguligwe.

²⁵ “Tegelezeni! Nomulongelani mbuli ino lung'hali lusita halunafika.

²⁶ “Hebu munhu yoyose yahakulongela, ‘Lola, ka kuna dibwilingu!’ Sekemuhite, hebu ‘Koifisa

hano,' sekemutogole. ²⁷ Kwaviya lumuli vilulawa ulawilo wa zuwa mbaka uswelo wa zuwa, ivo vondaiwe kwiza kwa Mwana wa Munhu.

²⁸ “Hohose heli na mtufi, vilele woiting'hana.

*Kwiza kwa Mwana wa Munhu
(Maliki 13:24-27; Luka 21:25-28)*

²⁹ “Vondauwe uzidilwa wa siku izo, zuwa dizagumigwa ziza, na mwezi hawizalava mulenge wake, na nhondo zizalagala kulawa kuulanga, na ludabwa wa kuulanga zizatingisigwa. ³⁰ Maabaho chilaguso cha Mwana wa Munhu chizawoneka kuulanga, wanhu wa makabila yose muna isi wezalila vondawamuwone Mwana wa Munhu kokwiza kulawa kuna yamawingu ya kuulanga kwa udahi na utunhizo mkulu. ³¹ Nayo kezawatumama wasenga wa kuulanga hamwe na dizi kulu da mhalati, nayo kezawating'hana wanyachende wake kulawa chila ubanzi wa isi, kulawa uhelelo uno wa kuulanga mbaka umwenga.

*Simwe da mbiki wa mtini
(Maliki 13:28-31; Luka 21:29-33)*

³² “Kwa mbiki wa mtini muifunze simwe, matambi yake yokwandusa kutombola na kulava mayani, muvimanye mvula yahabehi. ³³ Iviya na mweye vimuyawona yano yose viyotendeka, muvimanye kuwa siku zahabehi ng'hani. ³⁴ Nowalongela kweli, mbuli zino zose zizalawilila wang'hali wanhu wokala sambu hawanadanganika. ³⁵ Ulanga na isi vizafosa, mbali mbuli zangu hazizafosa bule!

*Habule yamanyile saa wala siku
(Maliki 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Habule munhu yamanyile siku iyo wala saa, hata wasenga wa kuulanga wala Mwana, ila Tata muhala. ³⁷ Kwiza kwa Mwana wa Munhu kwizakuwa fana yaja yoyalawilile siku za Nuhu ³⁸ Zisiku izo ing'hali hainalawilila gombo, wanhu wakala woja na kungwa, wosola na kusoligwa mbaka Nuhu viyengile mwiisafina. ³⁹ Wakala hawavimanyile chochilawilile mbaka gombo diwasola wose. Ivo niivo vondaiwe kwiza kwa Mwana wa Munhu. ⁴⁰ Siku izo wanhu waidi wezakuwa kumgunda, imwe kezasoligwa na imwenga kezalekigwa. ⁴¹ Wanaake waidi wezakuwa wodunda ndiya, imwe kezasoligwa na imwenga kezalekigwa.

⁴² “Ivo, kaleni meso, kwaviya hamuvimanyile siku yodayeze Mndewa wenu. ⁴³ Mbali muvimanye mbuli ino, Mwenekaye one yavimanyile lusita luyokwiza mbavi, yahakalile meso, sigambe yaileke kaye yake ibenigwe. ⁴⁴ Kwa ichimu icho na mweye muisasale kwaviya Mwana wa Munhu kokwiza muna isiku hamuilolele.

Msang'hani mwaminika na msang'hani heli mwaminika
(Luka 12:41-48)

⁴⁵ “Yelihi yeli msang'hani mwaminika mwene nzewe, mwenevale wake yamwike hachanyha ya wamwenga, yaweng'he ndiya kwa lusita lwake. ⁴⁶ Izakuwa vinoga kwa msang'hani ija mwenevale wake yaheza komfika katenda ivo. ⁴⁷ Nowalongelani kweli, mwenevale kezamwika msang'hani iyo mchanyha ya vinhu vake vose. ⁴⁸ Mbali msang'hani yehile kolonga

mwenyewo kuwa mwenevale wake kokalama kubwela, ⁴⁹ Maabaho kandusa kuwatowa wasang'hani wayage na kuja na kung'wa hamwe na walevi. ⁵⁰ Maabaho mwenevale wa msang'hani ija kezakwiza siku hamuilolele na saa haimanyile. ⁵¹ Mwenevale kezamkanha vihande, na kumwika hamwe na bumbila da wadelenya, uko kwizakuwa na ndilo na kudunda meno.

25

Simwe da wali longo

¹ “Chipindi icho, ufalume wa kuulanga wiza-kuwa fana vino. Kukala na wali longo wowasolile mawenge yawo, maabaho wahita kungozela msolaji. ² Watano wawo wakala wabozi, na watano wakala wabala. ³ Waja iwabozi wasola mawenge yawo mbali hawasolile ngama ya mavuta ya moto. ⁴ Mbali waja iwabala wasola mavuta mwiizinyhupa zawo hamwe na mawenge yawo. ⁵ Msola viyakalame kwiza, wose wandusa kukukila na wagona nhongo.

⁶ “Chilo chikulu, nyangi zigutigwa kunze, ‘Izoni msolaji kafika! Laweni muhite mukamuhokele!’ ⁷ Wali wose longo walamka na wasola mawenge yawo. ⁸ Waja iwabozi wawalongela iwabala, ‘Ching’heni mavuta yenu chidogo kwaviya mawenge yetu yazimika.’ ⁹ Waja iwabala wawedika, ‘Haidahika bule kwaviya yano yeli muno hayafaya mweye na cheye. Vinogile muhite kwa wachuuza mavuta mukagule mavuta yenu wenyewo.’ ¹⁰ Ivo waja wali iwabozi wahita kugula mavuta. Viwakalile wang’hali mwiinzila, msolaji

kafika, wali wakalile waisasala wamala wengila nayo mwiikaye ya sola, na wahinda ulwivi.

¹¹ “Hamwande waja wali iwabozi weza, wandusa kutanga, ‘Mwenevale! Mwenevale! Chivugulile ulwivi.’ ¹² Mbali mwenevale kawedika, ‘Nowalongela kweli, mweye simmanyileni bule.’ ”

¹³ Yesu kakomeleza kwa kuwalongela, “Kaleni meso, kwa ichimu hamvimanyile siku wala saa.

Simwe da wasang'hani watatu

(Luka 19:11-27)

¹⁴ “Kaidi ufalume wa kuulanga wizakuwa fana vino. Kukala na munhu imwe kalonda kuhita mwanza, kawatanga wasang'hani wake na kuwalongela wakalize vinhu vake.

¹⁵ Kamwing'ha imwe masanduku matano ya hela, imwenga masanduku maidi ya hela, na imwenga sanduku dimwe da hela, chila munhu fana viyadahile. Maabaho kasegela, kahita mwanza wake.

¹⁶ Msang'hani ija yoyeng'higwe masanduku matano ya hela, kahita kazisang'hanila, kapata faida masanduku matano yamwenga ya hela.

¹⁷ Iviya ija yoyeng'higwe masanduku maidi kasang'hanila kapata faida masanduku maidi yamwenga.

¹⁸ Mbali ija msang'hani yoyeng'higwe sanduku dimwe, kahita, kahimba hasi na kaifisa hela ya mwenevale wake.

¹⁹ “Vilufosile lusita lutali, mwenevale wa watumigwa waja kabwela na kandusa kupeta hela ziyaweng'hile watumigwa wake.

²⁰ Msang'hani wa mwanduso yoyeng'higwe masanduku matano, kagala masanduku

yamwenga matano, kamulongela mwenevale wake, 'Mwenevale, kuning'ha masanduku matano, na hano hana masanduku yamwenga matano ya hela faida yonipatile.' ²¹ Mwenevale wake kamulongela, 'Vinoga msang'hani unogile na wa kwaminika! Kwaminika kwa madodo, nizakwika mchanyha ya mengi. Ingila umo mwa kudeng'helela mwa mwenevale wako.'

²² "Maabaho msang'hani yoyeng'higwe masanduku maida keza, kamulongela mwenevale wake, 'Mwenevale, kuning'ha masanduku maida, lola masanduku maida ya hela yamwenga faida yonipatile.' ²³ Mwenevale wake kamulongela, 'Vinoga mtumigwa unogile. Kukala kunoga kwa madodo nizakwika mchanyha ya mengi. Izo udeng'helele hamwe na mwenevale wako.'

²⁴ "Maabaho ija yahokele sanduku dimwe da hela imwe keza kalonga, 'Mwenevale, nivimanya kuwa weye kwa munhu ndala. Kogobola hanhu huhahandile, na koduganya hanhu huhamizile mbeyu. ²⁵ Nidumba, ivo nihita nidifisa sanduku da hela muna umsanga. Lola hela yako aino.'

²⁶ "Mwenevale wake kamwidika kamulongela, 'Weye mtumigwa wihile na mbwa! Kovimanya kuwa niye nogobola hanhu sihandile na noduganya hanhu sihamizile mbeyu. ²⁷ Viilondeka weye wiike hela yangu kwa iwaja wolava limangwe, na niye niheza nisole iyangu na kuhokela yoileligwe. ²⁸ Muhokeni hela iyo iyeli nayo, mwing'heni ija yeli na masanduku longo ya hela. ²⁹ Kwaviya munhu yoyose yeli na chinhu kokongeziligwa, mbali ija yeli bule kezahokigwa mbaka chiya ichidodo chiyeli nacho. ³⁰ Na

mtumwa ija yelibule faida mwaseni kutali kunze kuna diziza, uko kezalila na kudunda meno.

Nhaguso ya kuuhelelo

³¹ “Mwana wa Munhu vodayeze muna utunhizo wake hamwe na wasenga wa kuulanga, kezakala mwiichigoda cha chifalume chake, ³² na wanhu wa zisi zose wezaiting'hana haulongozi wake, nayo kezawagola fana viya ndima viyowagola ng'hondolo na luti. ³³ Kezaweka ng'hondolo ubanzi wa kulume na luti ubanzi wa kumoso. ³⁴ Maabaho Mfalume kezawalongela waja weli ubanzi wake wa kulume, ‘Izoni mweye womutemiligwe mate na Tati yangu, hokeleni ufalume unifunganyiligwe kwandusila isi viilumbigwe. ³⁵ Nikala na nzala, muning'ha ndiya, nikala na ng'hilu, muning'ha mazi ya kung'wa, nikala mgeni, munihokela muna ikaye yenu, ³⁶ nikala nabule chiwalo, muning'ha chiwalo, nikala mtamu, mwiza kunisang'hanila, nikala mchifungo, mwiza kunilaula.’

³⁷ “Maabaho wanhu wanogile wezamwidika, ‘Mndewa, zuwaki chikuwona kwa nzala chikwing'ha ndiya? Hebu zuwaki chikuwona kuna ng'hilu chikwing'ha mazi? ³⁸ Hebu zuwaki viukalile mgeni chikuhokela muna ikaye yetu? Hebu zuwaki viukalile kwabule chiwalo chikuyawaza? ³⁹ Hebu zuwaki chikuwona kwamtamu hebu kwa mchifungo chiza kukulaula?’

⁴⁰ “Mfalume kezawedika, ‘Nowalongeleni kweli, fana vimuwatendela ndugu zangu wawo wadodo, munitendela niye!’

⁴¹ “Maabaho kezawalongela waja weli ubanzi wake wa kumoso, ‘Segeleni kumwangu, mweye womuduwilligwe na Mulungu, muhite kuna umoto wa siku zose uyekiligwe Mwihi na wasenga wa kuulanga wake! ⁴² Kwaviya nikala na nzala hamuning’hile ndiya, nikala na ng’hilu hamuning’hile mazi ya kung’wa, ⁴³ nikala mgeni, hamunihokele muzikaye zenu, nikala nabule chiwalo hamuniyawaze bule, nikala mtamu na mwiichibano hamwizile kunilaula.’

⁴⁴ “Wawo wezakwidika wezalonga, ‘Mndewa zuwaki chikuwona kwa nzala, hebu kuna ng’hilu, hebu kwa mgeni, hebu kwabule chiwalo, hebu kwa mtamu, hebu kwa mchifungo, sekechikuzataze?’ ⁴⁵ Mfalume kezawedika, ‘Ukweli nowalongela, chochose chiya hamuwatendele wadodo wawo, hamunitendele niye bule.’ ⁴⁶ Wawo wezahita kwingila magayo ya siku zose, na wanogile wezahita kuna ugima wa siku zose.”

26

Mpango wa kumkoma Yesu

(Maliki 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Yesu viyakomeleze kufundiza mbuli zino zose, kawalongela wanahina wake, ² “Fana vimumanyile zihafosa siku mbili, izakuwa dugila da Pasaka, na Mwana wa Munhu kezalavigwa muladi yawambigwe mumsalaba.”

³ Siku ziya wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito woiting’hana muna imhongono ya mkulu wa nhambiko, zina jake Kayafa, ⁴ wazahila nzila ya kumgwila Yesu chinyelenyele muladi wamkome.

⁵ Walonga, “Mbali sekeiwe siku za dugila, sekeilawilile ndwagi mwa wanhu.”

Yesu kogidiligwa mavuta ya hela ng'hulu ng'hani uko Betaniya

(Maliki 14:3-9; Yohana 12:1-8)

⁶ Yesu viyakalile Besaniya, mwiikaye ya munhu yotangigwa Saimoni yoyaugule utamu wa dikulu. ⁷ Yesu viyakalile koja, mwanamke imwe kamwizila na nyhupa ya alabasita inogile ng'hani yili na mavuta ya hela nyingi ng'hani, kangidila muna iditwi jake. ⁸ Mbali wanahina viwawone ivo, wehilwa ng'hani, wauza, “Wachoni unanzi uno? ⁹ Mavuta yano ya sente nyingi ng'hani yahachuuzigwa kwa sente nyingi, na sente zino wogoliligwa ngayengaye.” ¹⁰ Yesu kamanya chiwakalile wolonga, kawalongela, “Habali mongaza mama ino? Kanitendela chinhu chinogile. ¹¹ Siku zose munawo ngayengaye, mbali hamwizakuwa na niye siku zose. ¹² Viyanigidile mavuta ya hela ng'hulu ng'hani muna ulukuli lwangu, kafunganya kuwandigwa kwangu. ¹³ Ivo nowalongela ukweli, hohose hondahapetigwe Mbuli Inogile mwiisi yose, chino chiyatendile mwanamke ino, chizalongigwa kwa kumbukumbu ya mwanamke iyo.”

Yuda kotogola kumbiduka Yesu

(Maliki 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Maabaho Yuda Isikaliyoti, imwe wa waja wanahina longo na waidi kahita kwa wakulu wa nhambiko, ¹⁵ kawauza, “Mwizaning'ha choni one nihangala Yesu kumwenu?” Wampetela hela

malongo matatu. ¹⁶ Kulawa baho, Yuda kakala kozahila nzila ya kumuhinduka Yesu.

Yesu koja ndiya ya Pasaka hamwe na wanahina wake

(Maliki 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yohana 13:21-30)

¹⁷ Siku ya mwanduso ya Dugila da Magate Hayanagumigwa Lusu, wanahina wa Yesu wamuhitila, wamuuzza, “Halihi houlonda chikufunganyile ndiya ya Pasaka?”

¹⁸ Yesu kawedika, “Hiteni uko kudibululu, mwizafika munhu mulongeleni, ‘Mfundiza kolonga, siku yangu yahaguhi. Nizakuja ndiya ya Pasaka hamwe na wanahina wangu kumwako.’ ”

¹⁹ Wanahina watenda fana Yesu viyawalongela, wafunganya ndiya ya Pasaka.

²⁰ Viifikile ichigulogulo, Yesu na wanahina wake longo na waidi wakala hasi woja.

²¹ Viwakalile woja, Yesu kalonga, “Nowalongela kweli, imwe wenu kezanibiduka.”

²² Wanahina wawona usungu, wandusa kumuuzza, imwe imwe, “Mndewa, ni niye?”

²³ Yesu kawedika, “Munhu yoyose yovabika gate hamwe na niye muna ichiziga, iyo yondayanahinduke. ²⁴ Mwana wa Munhu kohita kumwake fana Maandiko Yelile viyolonga. Mbali lwake munhu ija yombiduka Mwana wa Munhu. Yahawile vinoga munhu iyo sigambe yelekigwe bule.”

²⁵ Yuda, iyo yondayambiduke Yesu, kamuuza, “Ni niye mfundiza?”

Yesu kamwidika, “Mndewa, ni niye?.”

Ndiya ya Mndewa

(Maliki 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Wakolimso 11:23-25)

²⁶ Viwakalile woja, Yesu kasola gate, kamwing'ha hewela Mulungu, maabaho kamogola na kaweng'ha wanahina wake, kalonga, “Hineni muje wose, luno ulo lukuli lwangu.”

²⁷ Maabaho kasola nhungo, kamwing'ha hewela Mulungu, kalonga, “Hineni mung'we wose kwa nhungo ino.” ²⁸ “Ino iyo damu yangu ya lagano, yoikwitika kwa wanhu wengi kwa ichimu cha kulekelela uhasanyi. ²⁹ Mbali nowalongela, sizakung'wa kaidi divai ya mzabibu mbaka vondaning'we ya sambu hamwe na mweye muna Ufalume wa Tati yangu.”

³⁰ Maabaho wemba wila, wasegela wahita kuna ulugongo lwa Mizaituni.

Yesu kolotela kuwa Petili kezambela

(Maliki 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

³¹ Maabaho Yesu kawalongela, “Mweye wose ichilo chino mwizanileka, kwaviya Yamandiko Yelile yolonga, ‘Mulungu kezamkoma mdimi, na bumbila da ng'hondolo wezaimwaga.’ ³² Mbali hamwande vondanizilibuke, nizawalongolela kuhita mkowa wa Galilaya.”

³³ Petili kedika, “Hata one wose wahakuleka, niye sizakuleka bule!”

³⁴ Yesu kamulongela Petili, “Nokulongela ukweli, yang'hali nzogolo hanakwika, kwizanibela miyanza mitatu kuwa hunimanyile.”

35 Petili kedika, “Hata nihalondeka kudanganika hamwe na weye, sizakubela bule!”
Na wanahina wamwenga walonga ivo ivo.

*Yesu kotosa uko Gesisemane
(Maliki 14:32-42; Luka 22:39-46)*

36 Maabaho Yesu kahita na wanahina wake hanhu hotangigwa Gesisemane, kawalongela, “Niye vonihita haja kutosa, mweye kaleni hano.”

37 Kawasola Petili na wana waidi wa Zebedayo, kandusa kuwa na giyogiyo na kusafagila.

38 Kawalongela, “Moyo wangu wosafagila ng'hani habehi na kudanganika. Kaleni hano, mukale meso hamwe na niye.”

39 Maabaho kahita hatali chidogo, kagwa chingubi ngubi katosa, kalonga, “Tati yangu, one ihadahika, unyepule na nhungo ino ya manhesa muladi sekeinifike. Mbali siyo fana vinilonda niye, mbali fana viulonda weye.”

40 Maabaho kawabwelela waja wanahina watatu, mbali kawafika wagona. Kamulongela Petili, “Iwaze hamudahile kukala meso na niye hata kwa saa dimwe? 41 Kaleni meso na mutose muladi sekemugezigwe. Moyo wolonda kutenda yanogile, mbali lukuli lwabule nguvu.”

42 Bahobaho kahita kutosa mwanza wekaidi. Kalonga, “Tati yangu, one haizadahika nhungo ino ya manhesa isegele one siing'wile, lelo diya doulonda ditendeke.” 43 Kabwela kaidi, kawafika wanahina wake wagona kwaviya meso yawo yakala na vuwovuwo.

44 Yesu kawaleka kaidi mwanza weketatu, kahita kutosa mbuli iyo iyo. 45 Maabaho kawezila wanahina wake, kawalongela, “Mung'hali

mugona na kuhumula? Loleni, lusita lufika Mwana wa Munhu kutuligwa mmakono ya wahasanyi. ⁴⁶ Lamkeni chihite. Loleni, munhu yondayanibiduke kokwiza!”

Yesu kogwiligwa

(*Maliki 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12*)

⁴⁷ Yesu viyakalile yang'hali kogendelela kulonga nawo, lusita uloulo Yuda, imwe wa wanahina longo na waidi, keza hamwe na wanhu wengi wene mizele na malungu. Wanhu wawo watumigwa na wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito. ⁴⁸ Yuda kaweng'ha chilaguso kamala kuwalongela, “Ija yondanimnonele iyo iyo, mumgwile.”

⁴⁹ Yuda kahita siku zose mbaka kuyeli Yesu, kalonga, “Mfundiza, nokulamsa!” Maabaho kamnonela.

⁵⁰ Yesu kamulongela, “Mbwiya, tenda hima diya dikugalile.”

Maabaho wanhu wawo weza na wangwila Yesu, wamtataliza. ⁵¹ Imwe wa waja wakalile hamwe na Yesu kagolosa mkono wake, kasomola zeze jake, kamkanha mtumigwa wa Mkulu wa nhambiko digogogo digutwi da kulume. ⁵² Baho Yesu kamulongela, “Bweleza zeze jako hanhu houdipatile, kwaviya wanhu wose wowokwamha zeze wezadanganika kwa zeze. ⁵³ Mweye hamu-vimanyile kuwa nihadahile kumtanga Tati yangu lusita ulo yahamgalile mvunyo wa majeshi ku-fosa longo na maida ya wasenga wa kuulanga.

⁵⁴ Mbali yano one hayalawilile, Yamaandiko Yelile

yoyolonga kuwa yano yolondeka yalawilile yeza-kuwaze kweli?”

⁵⁵ Maabaho Yesu kawalongela lung'husesa lwa wanhu, “Mwiza kunyamha kwa mazele na malungu fana viya niye nambavi? Siku zose nikala hasi na kufundiza muna Ikaye ya Mulungu, na hamunigwilile bule. ⁵⁶ Yano yose yolondeka yalawilile muladi Maandiko Yelile ya walotezi wa Mulungu yatimie.”

Maabaho wanahina wose wamuleka, wakimbila.

Yesu haulongozi wa ichitala

(Maliki 14:53-65; Luka 22:54-55; Yohana 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Wanhu waja wamgwilile Yesu wamgala kwikaye ya Mkulu wa nhambiko digogogo Kayafa, kuwakalile waiting'hana walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito na wafundiza Malagilizo. ⁵⁸ Petili kamsondelela kwa kutali mbaka kuluhelengo lwa ikaye ya mkulu wa nhambiko, kengila mgati, kakala hamwe na wakalizi muladi yadahe kulola yose yondayalawilile. ⁵⁹ Wakulu wa nhambiko na chitala chose wazahila ukalangama wa uvwizi, wadahe kumkoma Yesu. ⁶⁰ Mbali hawawonile ukalangama wowose, mbali wanhu wengi wema kulava ukalangama wa uvwizi. Hamwande weza wakangama waidi. ⁶¹ Walonga, “Munhu ino kalonga, ‘Nodaha kuibomola Kaye ya Mulungu na kuizenga kaidi kwa siku nhatu.’ ”

⁶² Maabaho Mkulu wa nhambiko digogogokenuka, kamulongela Yesu, “Whidika mbuli? Vino wanhu wano wokulavila ukalangama

waki?” ⁶³ Mbali Yesu kanyamala. Mkulu wa nhambiko kamuuza kaidi, “Ilahe kwa zina da Mulungu yeli ngima, chilongele one weye iyo Chilisito Mwana wa Mulungu.”

⁶⁴ Yesu kamwidika, “Ivo, fana voulonga. Mbali nowalongela, kusongela sambi mwizamuwona Mwana wa Munhu kakala ubanzi wa kulume wa Mulungu yeli na Udahe, kokwiza mchanyha mmawingu.”

⁶⁵ Baho mkulu wa Nhambiko kadega viwalo vake, kalonga, “Kaliga! Hachilonda wakalangama kaidi! Sambu muhulika viyaligile. ⁶⁶ Mweye moge-saze?”

Wamwidika, “Kolondeka yakomigwe!”

⁶⁷ Maabaho wamtemela mate mchihanga na wantowa magwang'wali, na wamwenga wantowa mang'huwa. ⁶⁸ Walonga, “Weye Chilisito, lotela yelihi yakutowile!”

Petili kombela Yesu

(Maliki 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Petili kakala yakalile kunze kuluhelengo. Msang'hani imwe wa Mkulu wa nhambiko digogogo muke kamuhitila, kamulongela, “Nawe iviya kukala hamwe na Yesu wa Galilaya?”

⁷⁰ Mbali Petili kabela haulongozi ha wose, kedika, “Sivimanya kuwa kolonga choni.”

⁷¹ Viyakalile kolawa kunze ya ulwivi, kaiting'hana na msang'hani imwe wa chike. Mtumigwa iyo kawalongela wanhu wakalile wema hanhu haja, “Ino kakala hamwe na Yesu wa Nazaleti.”

⁷² Mbali Petili kambela kaidi kwa kuilaha, “Sim-manyile bule munhu iyo!”

⁷³ Hamwande chidogo wanhu wakalile baho wamuhitila Petili wamulongela, “Weye kwa imwe wa wawo, ulonzi wako wochilagusa.”

⁷⁴ Baho Petili kandusa kuiduwila na kuilaha, kalonga, one nolonga uvwizi Mulungu yanitaguse, “Simmanyile bule munhu iyo!”

Bahobaho nzogolo keka. ⁷⁵ Petili kakumbuka mbuli ziyalongiligwe na Yesu, “Yang’hali nzogolo hanakwika, kwizanibela miyanza mitatu kuwa hunimanyile bule.” Kalawa kunze, kandusa kulila kwa usungu.

27

Yesu kogaligwa kwa Pilato

(Maliki 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32)

¹ Imitootondo ng’hani wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito watenda mpango muladi wadahe kumkoma Yesu. ² Wandaza nzabi, maabaho wamsola na wangala kwa Pilato yakalile mtawala wa Loma.

Ifa ya Yuda

(Sang’hano 1:18-19)

³ Yuda ija yoyambiduke Yesu, viyawone kuwa womtagusa, kawona ubazi, ivo kawabwelezela hela zawo malongo matatu wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito. ⁴ Kalonga, “Niye nibananga kwa kumbiduka munhu yelibule uhasanyi yakomigwe.”

Wawo wamwidika, “Yayo cheye hayachisonhela manye mwenyewo.”

⁵ Yuda kazasa zihela muna Ikaye ya Mulungu, maabaho kasegela, kahita kuikoma mwenyewo kwa luzabi.

⁶ Wakulu wa nhambiko gogo wazisola hela izo na walonga, “Muna yamalagilizo yetu hachilondeka bule kuzika mwiingama ya nhambiko, kwaviya ni hela za damu.”

⁷ Wazitagusa hamwe hela izo na wazisang'hanila kugulila Mgunda wa Chilongo, uwe hanhu ha kuwandila wageni. ⁸ Lekamana mbaka diyelo mgunda uwo wotangigwa, “Mgunda wa damu.”

⁹ Ivo mbuli za mulotezi wa Mulungu Yelemya zitimia, “Wasola hela malongo matatu, ziwatogole kumuliha wanhu wa Isilaeli, ¹⁰ na wazisang'hanila sente izo kugulila mgunda wa chilongo fana Mndewa viyanilagilize.”

Pilato komuuzza Yesu

(Maliki 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38)

¹¹ Yesu kema haulongozi ha mtawala wa Loma, iyo kamuuzza, “Weye iyo Mfalume wa Wayahudi?”

Yesu kamwidika, “Voulonga ivo yili.” ¹² Mbali wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito viwakalile womtagusa, hedike mbuli yoyose.

¹³ Ivo Pilato kamulongela, “Vino huhulika bule mbuli zino zose zowokulonga?”

¹⁴ Mbali Yesu hedike mbuli yoyose, na mkulu iyo kazanywa ng'hani.

Yesu kotagusigwa ifa

(Maliki 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39, 19:16)

15 Chila dugila da Pasaka mkulu wa Loma komulekelela mfungwa imwe yoyalondigwe na lung'husesa. 16 Siku izo kukala na mfungwa imwe yamanyike ng'hani yoyatangigwe Balaba. 17 Maabaho wanhu viwaiting'hane, Pilato kawauza, “Molonda nimulekelele yelihi, Balaba hebu Yesu yotangigwa Chilisito?” 18 Pilato kavimanya kuwa walangulizi wa Wayahudi wangala Yesu kumwake kwaviya wamuwonela migongo.

19 Pilato viyakalile mwiichigoda cha nhaguso, mke wake kamgalila usenga, “Sekeuwe na mbuli yoyose na iyo munhu mwene unovu, kwaviya chilo chifosile nigazigwa ng'hani muzinzosi kwa ichimu chake.” 20 Mbali wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wa bumbila da wahuwila wa Chilisito, wawasongeza lung'husesa, wamulonde Balaba na kumkoma Yesu. 21 Mbali Pilato kaluuzwa lung'husesa, “Yelihi mwa wano waidi molonda nimulekeleleni?”

Wamwidika, “Balaba!”

22 Pilato kawauza, “Maabaho Yesu yotangigwa Chilisito nimtende choni?”

Wamwidika, “Muwambe mumsalaba!”

23 Mbali Pilato kawauza, “Katenda ilihi ihile?”

Mbali wawo waiyoha kulandula madizi yawo, “Muwambe mumsalaba!”

24 Pilato viyawonile kuwa haifaya chochose ila tibwilitibwili jandusa, kasola mazi kanawa makono yake haulongozi ha lung'husesa, ka-longa, “Niye nabule kwihiligwa kwa damu ya munhu ino! Ivo manye wenyewo!”

25 Lung'husesa lose wedika, “Damu yake iwe mchanyha yetu na mchanyha ya wanetu!”

²⁶ Maabaho Pilato kamfungulila Balaba, kalagiliza Yesu yalanhigwe mibalati, maabaho kamulava yawambigwe mumsalaba.

*Wakalizi womkeweza Yesu
(Maliki 15:16-20; Yohana 19:2-3)*

²⁷ Maabaho wakalizi wa Pilato wamwingiza Yesu muna ichiheleto cha mtawala, waiting'hana chibumbila chose. ²⁸ Wamvula viwalo vake na wamuyawaza chiwalo chidung'hu. ²⁹ Wabota kombelo da miwa na wadika mchanyha ya ditwi jake na balati kuna umkono wake wa kulume, wanzeha na wamtowa mang'huwa haulongozi wake, walonga, "Ndamsa Mfalume wa Wayahudi!" ³⁰ Maabaho wamtemela mate, wasola diya dibalati na wamtowa najo muna iditwi. ³¹ Viwakomeleze kumzeha, wadivula walo diya na wamuyawaza viwalo vake mwenyewo. Maabaho wangala yawambigwe mumsalaba.

*Yesu kowambigwa mumsalaba
(Maliki 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)*

³² Viwakalile wolawa, waiting'hana na munhu kulawa Chilene Saimoni, na wakalizi wamuwangiliza yausole msalaba wa Yesu. ³³ Wafika hanhu hatangigwe Goligota, fambulo jake "Bombwe da Ditwi".

³⁴ Uko wamwing'ha Yesu divai itibwilizigwe na chinhu cha usungu, mbali Yesu viyalanzile kalema kung'wa.

³⁵ Wamuwamba mumsalaba na maabaho waigolela viwalo vake kwa kuvitowela mhiya. ³⁶ Viwakomeleze kutenda ivo wakala hasi kuno womkaliza. ³⁷ Hachanyha ya ditwi jake

wandika vino, “Ino iyo Yesu, Mfalume wa Wayahudi.”³⁸ Maabaho wabananzi waidi wakala wawambigwa mumsalaba hamwe na Yesu, imwe ubanzi wake wa kulume na imwenga ubanzi wake wa kumoso.

³⁹ Wanhu wakashikilia wofosa hanhu baho wamuliga Yesu kuno wotingisa matwi yawo kwa kunzaha,⁴⁰ wolonga, “Weye mwene kuibomola Kaye ya Mulungu na kuizenga kaidi kwa siku nhatu! Ikombole mwenyewo, one uhawa Mwana wa Mulungu, humuluka mumsalaba!”

⁴¹ Ivo ivo na wafundiza Malagilizo na wakulu wa nhambiko na walala walangulizi wamkeweza, walonga,⁴² “Kawakombola wamwenga, mbali kuikombola mwenyewo hadaha bule! Vino yeye siyo Mfalume wa Isilaeli! One yahahulumuka mumsalaba, chizamuhwila!⁴³ Komuhwila Mulungu na kalonga, ‘Niye ni Mwana wa Mulungu.’ Mbali leka chilole one Mulungu komulonda!”

⁴⁴ Hata waja wabananzi wowakashikilia wawambigwa hamwe nayo wamkeweza ivo ivo.

Ifaya Yesu

(Maliki 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

⁴⁵ Kulawa saa sita mbaka saa kenda, isi yose igubikigwa na ziza.⁴⁶ Na zuwa da kenda Yesu kalandula dizi jake kalila kwa nguvu kalonga, “Heloi heloi Lama saba chitani?” Fambulo jake, “Mulungu wangu, Mulungu wangu, habali kunileka?”

⁴⁷ Wanhu wamwenga wemile haja wamuhulika na walonga, “Komtanga Eliya.”⁴⁸ Bahobaho imwe wawo kakimbila, kasola dodoki, kadivabika muna idivai igwaduke, maabaho kadika muna

ulumango na kamwing'ha Yesu yang'we. ⁴⁹ Mbali wamwenga walonga, “Leka chilole fana Eliya kezakwiza kumkombola!” ⁵⁰ Yesu viyalongile kaidi kwa dizi kulu, kadanganika.

⁵¹ Bahobaho panzia da Kaye ya Mulungu ditulika vihande vidi kulawa uchanyha mbaka hasi, isi igudemeka na miluwe itulika. ⁵² Maleme yagubuka na ng'huli za wanhu welile wowagonile zizilibuka. ⁵³ Wasegela muna yamaleme, na hamwande Yesu viyazilibuke, wengila kuna dibululu jelile, uko wanhu wengi wawawona.

⁵⁴ Mkulu wa wakalizi na waja wakalile hamwe nayo womkaliza Yesu, viwadiwone gudemeko da isi na mbuli zozitendeke, wadumba ng'hani, walonga, “Kweli ino kakala Mwana wa Mulungu!”

⁵⁵ Haja hakala na wanaake wengi wolola kwa kutali, wawo wowamsondelele Yesu kulawa mkowa wa Galilaya na kumtaza. ⁵⁶ Viwakalile, kakala umo Maliya Magidalena, na Maliya mami yake Yakobo na Yosefu, na mke wa Zebedayo.

Uzisi wa Yesu

(Maliki 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

⁵⁷ Viifikile ichigulogulo keza munhu tajili wa Alimasaya, zina jake Yosefu, nayo kakala mwanahina wa Yesu. ⁵⁸ Kahita kwa Pilato na kumpula lukuli lwa Yesu. Baho Pilato kalagiliza yeng'higwe. ⁵⁹ Ivo Yosefu kauhulumusa lukuli lwa Yesu na kauzingiliza muna ichikanda chizelu cha sambu, ⁶⁰ kawika muna dileme da sambu dodikalile hana ihanhu hake ha kuwandila doyakalile kadisongola muna uluwe, keka dibwe kulu haumulomo wa dileme, maabaho kasegela.

61 Maliya Magidalena na Maliya ija wekaidi wakala habehi na dileme.

Ukalizi kudileme

62 Na siku isondelele, dikala Isiku ya Mhumulo, wakulu wa nhambiko na Mafalisayo waiting'hana na Pilato, 63 walonga, “Mwenevale, chokumbuka kuwa viyakalile ngima kalonga, ‘Zahafosa siku nhatu nizazilibuka.’ 64 Ivo ulagilize leme jake dikalizigwe goya mbaka muna isiku ya tatu. Muladi wanahina wake sekewadahe kuhita na kuubawa lukuli lwake na kuwalongela wanhu kuwa kazilibuka. Uvwizi wa uhelelo wizaufosa uja wa mwanduso.”

65 Pilato kawalongela, “Soleni wakalizi, hiteni muhakikishe kuwa leme dokalizigwa fana vomulonda.”

66 Ivo wasegela wahita kudikaliza dileme kwa kwika chilaguso muna idibwe.

28

Yesu kozilibuka

(Maliki 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

1 Viimalile Isiku ya Mhumulo, siku ya mwanduso ya juma, vikukunguzuke, Maliya Magidalena na Maliya ija wekaidi, wahita kudilola dileme. 2 Bahobaho kulawilila gudemeko kulu da isi, kwaviya msenga wa kuulanga kahulumuka kadibimbilisa dibwe diya na kadikalila. 3 Na chihanga chake chikala fana lumwemwe, na mawalo yake yakala mazelu chwee! 4 Wakalizi wazanywa ng'hani, wagudemeka wawa fana wanhu wadanganike.

⁵ Msenga wa kuulanga kawalongela wanaake waja, “Sekemwanywe, kwaviya novimanya kuwa monzahila Yesu yoyawambigwe mumsalaba. ⁶ Hano kahabule, kazilibuka fana viyalongile. Izeni muhalole hanhu hoyagonizigwe. ⁷ Lelo hiteni himahima, na mukawalongele wanahina wake vino, ‘Yesu kazilibuka, nayo kezamulongolelani kuhita mkowa wa Galilaya, uko mwizamuwona!’ Kumbukeni viya viyamulongeleni.”

⁸ Ivo wanaake waja wasegela kudileme himahima, kwa kudumba na deng’ho kulu, na wakimbila kuwalongela wanahina wake.

⁹ Bahobaho Yesu kaiting’hana nawo, kawalongela, “Kaleni kwa tindiwalo.” Wamkwenhukila, wamwamha magulu yake na wamtambikila. ¹⁰ Maabaho Yesu kawalongela, “Seke mudumbe. Hiteni mukawalongela ndugu zangu wahite mkowa wa Galilaya, uko wezaniwona.”

Mbuli ya wikalizi

¹¹ Wanaake vikalile wang’hali mwi inzila wohita, wikalizi wamwenga wahita kuna dibululu na kuwalongela wakulu wa nhambiko chila chinhu chilawilile. ¹² Wakulu wa nhambiko viwaiting’hane na walala wapanga mbuli zawo, waweng’ha sente nyingi waja iwakalizi ¹³ na wawalongela, “Longeni kuwa ichilo vichikalile chigona nhongo wanahina wake weza na wabawa lukuli lwa Yesu.” ¹⁴ One mtawala yahahulika mbuli ino, cheye chizalonga nayo, na mweye hamwizadumba bule.

¹⁵ Wakalizi wazisola hela ziya watenda fana vi-wafunzigwe. Na mbuli iyo yenela kwa Wayahudi mbaka diyelo.

Yesu kowalawila wanahina wake
(*Maliki 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Sang'hano 1:6-8*)

¹⁶ Maabaho wanahina longo na imwe wahita mkowa wa Galilaya kuna ulugongo, uko Yesu kuyawalongele wahite. ¹⁷ Na viwamuwone, wamtumbalila mavindi, mbali wamwenga wakala wodumba. ¹⁸ Yesu kawakwenhukila habehi na kawalongela, “Ning'higwa udahi wose kuulanga na mwi isi. ¹⁹ Ivo hiteni kwa wanhu wa zisi zose mukawatende wawe wanahina wangu, na muwabatize kwa zina da Tata na Mwana na Muhe Yelile, ²⁰ na muwafundize kuyamha yose yonimulongeleni mweye. Na niye nizakuwa hamwe na mweye siku zose mbaka kuuhelelo wa isi.”

Biblia Ching'hwele The New Testament in Kwere

copyright © 2014, 2019 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Kwere

Translation by: Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org or twftw.org

NT © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word of the World; OT © 2019 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

45889645-bcee-5a46-b79c-9beb4b49c6a0